

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7.50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Pred volilno bitko

Poziv vsem čitateljem „Domovine“ na delo — Kako lahko vsakdo pripomore k uspehu? — Brez dela ni uspeha

Volilni boj je na vrhuncu. Klerikalci se silno bojé, da se jim bo število kroglic to pot zelo zmanjšalo. Saj je razumljivo, da končno tudi najbolj zaostale ovčice premišlujejo, zakaj že 40 let glasujejo za SLS, ko ni nikakih koristi od tega. Zlasti zadnjih sedem let ni videti nič drugega kakor bremena.

Svoj čas so ljudje verovali v avtonomijo, zdaj pa je šla ta po vodi. Svoj čas so se volilci dali ujeti na lim z geslom, da je nevarnost za vero. Temu se vsak pameten človek smeje. Nevarnost za vero so le slabi duhovniki, ki preveč politizirajo. SLS je mati vseh davčnih poviškov, odkar je pa SLS zvezana z Vukičevićevimi (vladnimi) radikali, je sokriva tudi vseh drugih grehov teh ljudi.

Volilni uspeh naše združene napredne liste je odvisen od tega,

da pojdejo res vsi volit.

ki niso popolnoma še pod farovško komando.

Mnogi mislijo, da je vse eno, ali pa, da za en glas ne gre in ostanejo doma, gredo na lov, ne zglase se pri omahljivem sosedu, skratka: **ne delajo.**

Položaj je tak: če naši prijatelji primejo pošteno za delo, bo naš uspeh presenetljiv. Gre le za to, da pri vsakem volišču

spravimo volit vse,

ki se lahko pridobe.

V to svrhu si je treba odgovoriti takoj:

1.) ali je osnovan in ali deluje volilni odbor naših mož za vsako volišče;

2.) ali pregleduje prepis imenika in si od poedinih volilcev dobiva zagotovila, da bodo že v prvih jutranjih urah

prišli volit in da bodo nato volilnemu odboru še na razpolago, da privedejo zamudnike;

3.) ali je za dan volitev pripravljen volilni lokal, kjer bo zbran volilni odbor, in kamor bo čuvar pošiljal vsake pol ure izkaze, kdo je že volil; ali je pripravljen dovolj voz za bolehe ali oddaljenejšie volilce;

4.) kogar do 10. ure ni volit, tega je treba iti iskat, da ne pozabi priti;

5.) če je kdo iz občine odsoten, ga je treba pozvati, da pride na dan volitev domov in da voli ter agitira.

Ako s tem delom v vsaki občini pridobimo vsaj 20 do 30 glasov več, ki bi jih sicer ne bilo, imamo zagotovljen velik uspeh in bosta na Štajerskem in Kranjskem vsaj po

dva naša kandidata več izvoljena.

Do sedaj smo imeli v Sloveniji dva poslance in marsikaj smo dosegli. Klerikalci pa so jih imeli 20 in so prinesli samo nesrečni finančni zakon, ki je povzročil toliko škode. Če bomo pomnožili našo moč, bomo lahko več dosegli za naše ljudstvo.

To pa zavisi zdaj od Vas!

Vsa država gleda na Slovenijo, ali bodo

Samostojni demokrati,

bratje zvesti vsi med brati.

sveto si prisegajo,

da le **tretjo** volijo!

slovenski kmet, obrtnik, delavec, trgovec in uradnik še naprej poljubljali bič, ki jih je doslej tepel. Iz vse dežele prihajajo poročila, da se klerikalna trdnjava zelo maže in da bodo njeni glasovi silno padli.

Greh zoper naše ljudstvo bi bil, če bi kdo od naprednih ljudi te dni roke križem držal in ne pomagal organizirati naše borbe za zmago 11. septembra. Naša skrinjica je po vsej Štajerski in na Kranjskem

tretja po redu

(le v mestu Ljubljani je druga) in vsi naši volilci po deželi dvigajo

tri prste desne roke

v prisego, da to pot ne odnehajo in da bodo spravili v Narodno skupščino najmanj trikrat toliko naših poslancev kakor zadnja

Iz Beograda je baš prišla vest, da je propadla radikalna stranka, s katero se je zvezala naša SLS. Samo tisti radikalski poslanci, ki jih bo izsililo pri volitvah v različnih krajih orožništvo, se družijo s SLS. Tisti pa, ki jih voli srbski seljak, ne marajo ničesar slišati o klerikalcih.

Našo zmago v Sloveniji želi

vsa demokratska stranka obeh E.

to je Pribečevićeva in Davidovičeva, ker so vsi spoznali verolomno politiko SLS.

Kdor hoče naprej, kdor hoče, da nehajo brezplodni prepiri in da se zedinimo na gospodarskem delu, ta pojde te dni na delo za združeno listo

samostojnih demokratov, samostojnih kmetov in narodnih socialistov

in bo dovedel vso okolico, da se volitve udeleži v korist naše (tretje) skrinjice.

Dr. Gregor Žerjav.

Izbira ni težka

Klerikalci in pucljevski radičevci pomejajo za Slovenijo le izgubo — Radikalna politika je bila vedno proti Sloveniji — Vse stranke, razen samostojnih demokratov so kupčevale z ljudskimi koristmi, kadar jim je šlo za strankarske ali osebne koristi

Zavedamo se, kaj rečemo s tem, ko trdimo, da izbira pri volitvah ne bo težka. Morda bo kdo ugovarjal, češ, da vsak berač svojo malho hvali, zato hočemo našo trditev okrepiti z dokazi.

Globoko smo prepričani, da je naša SDS ona stranka, ki ima bodočnost in ki edina v Jugoslaviji vztraja neomajno na svojih načelih in programu, ki si jih je stavila takoj ob ustanovitvi naše Jugoslavije. Davidovičevi demokrati, ki so po svojih načelih sorodni samostojnim demokratom, niso bil nikdar tako neomajni kakor SDS, vendar je podoba, da že tudi oni zopet izpregle-

dujejo, da je treba biti vztrajen po vzgledu SDS. Zato tudi želimo, da bi prišli kmalu zopet do tesnejšega sodelovanja z davidovičevci. Upanje, da se bo to zgodilo, je vedno večje.

Ako malo premotrino zgodovino naših političnih strank po ustanovitvi naše države, vidimo, da je SDS v vsaki vladi, v kateri je sodelovala, dosegla znatne uspehe za ljudstvo ali pa vsaj preprečevala večja zla, ki so jih hotele uveljaviti druge stranke (predvsem radikali), ki so bile v zvezi s SDS. Številne socialne pridobitve, izdelava načrta za izenačenje davkov, razni moderni

zakoni, ukinjenje kuluka in mnogo drugega so zasluge SDS. Mnogo njenih zahtev se ni izpolnilo zaradi tega, ker so radikali in čisto tudi klerikalci onemogočili, odnosno ne dopustili, da se izvrši delo, koristno za ljudstvo. Vedno zopet je SDS zahtevala, da se po sprejemu ustave stavi na dnevni red prazne preklarije za avtonomijo ali republike ter da se začne resno gospodarsko delo. Mnogokrat je SDS prepredila, da se niso povisala davčna bremena, in je vedno gledala na to, da se pomaga na noge zlasti kmetijskemu stanu, ki je najmočnejše zastopan v Jugoslaviji.

Koliko časa je zapravila naša država zaradi klerikalne avtonomistične in radičevske republikanske bujskarije! Zaradi teh in podobnih težav so se vladne krize vrstile druga za drugo, tako da je le redkokdaj prišlo do resnega dela. Kaj imamo sedaj od tega, da so se klerikalci in radičevi neprestano usajali na ustavo in zapravljali sile za prazen nič? Klerikalci in radičevi so se sedaj, sicer pozno, vsaj toliko spreobrnil, da so opustili avtonomijo in republiko ter priznavajo ustavo. Toda dragoceni čas je zapravljen in škoda je nepregledna. Ko bi se bili klerikalci in radičevi že pred leti izpametovali ter se vrgli na gospodarsko delo, kakor je hotela SDS, bi imeli že danes lepo urejeno državo in jugoslovanski narod bi živel v blagostanju.

SDS ni nikdar varala ljudstva, pa naj je bila v vladi ali v opoziciji. Njena načela so ostala vedno ista, v vladi ali v opoziciji. Nikdar ni SDS obljubovala nepoučenim preprostim ljudem nemogoče stvari, dočim so klerikalci in radičevi vedno stregli in še strežejo ljudski naivnosti. Naša stranka ne temelji na ljudskem varanju, dočim živita SLS in radičevska stranka od same demagogije. Saj se še spomnimo, kako je Radič varal volilce, da jim ne bo treba služiti vojakov in plačevati davkov in kako je SLS govorila o tem, da bo znižala cene, če bo zmagala. Teh kralic sedaj več ni, ker nič več ne zaležejo, zato pa so ostale še nekatere druge, odnosno so prišle na vrsto nove. Radičevska in klerikalna stranka bi propadli, če bi bilo ljudstvo dovolj prosvetljeno in se ne bi dalo loviti na take neumnosti.

Videli smo, da klerikalci, radičevi in v veliki meri tudi radikali ne marajo resnega dela. Zlasti pa občutimo, da vse te stranke še niso storile zlasti za Slovenijo ničesar koristnega. Vse te stranke so imele v zadnjih dveh letih, ko so bile

v vladi, priliko, da bi izenačile davke v vsej državi, kar je najglavnejša zahteva Slovencev, ki so zaradi neenakosti davkov najboljše pripradeti. Lani so bili v vladi tudi radičevi s Puceljem privrascem vred, a kljub dolgotrajnemu radičevsko-radikalnemu vladovanju zakon o izenačenju davkov ni bil sprejet. Letos pomladi so vladali klerikalci, torej slovenska večinska stranka, a o sprejetju takega zakona ni bilo niti govora. Res je, da se je takrat obdelaval novi proračun, toda klerikalci bi si morali, ako bi si bili v svesti svojih dolžnosti do svojih volilcev, zagotoviti od radikalov rešitev tega najnujnejšega slovenskega vprašanja.

Kar so storili klerikalci v pomladni vladi, je bilo samo zlo, in to zlo predvsem za Slovenijo. Kakor prej Radič, katerega je moral Pucelj pokorno ubogati, ni storil ničesar za nas, tako tudi sedaj klerikalci niso hoteli ali pa ne znali delati tako, kakor bi bilo potrebno in kakor so neprestano kričali, ko so bili še v opoziciji.

Klerikalci so v vladi zatajili avtonomijo; prepredili so, da bi se kaznovali korupcionisti, za katerih oprostitev se glasovali; glasovali so proti temu, da se izroči sodišču bivši radikalni notranji minister, ki je bil osumljen volilnega nasilstva; glasovali so za 42 milijonsko nagrado črnogorskim princem; glasovali so za točko 82. finančnega zakona, ki prevajalje občinske in samoupravne doklade z bogatih družb na siromašnejše kmetijske sloje; krivi so železniških redukcij, tako da je bilo samo v območju ljubljanske železniške direkcije nad 400 delavcev vrženih na cesto, ker ni denarja, dočim ga je za črnogorske prince dovolj; glasovali so za povišanje davkov siromašnejših zasebnih uradnikov in obenem za zmanjšanje davkov bogatih bančnih ravateljev; glasovali so za razširjenje ročnega davka na delavstvo v državnih podjetjih; brigali se niso za naše ceste, toda brigali so se za to, da se začeli preganjati napredno uradništvo, da so se cestni odbori in okrajni zastopi razpustili in tako naprej.

Kaj imamo mi od take politike, je jasno. Davčne olajševalne drobtinice klerikalno-radikalne vlade so proti vsemu temu ničla. Od tega, da so v vladi dosegli preganjanje naprednih uradnikov, nima ljudstvo ničesar. Klerikalno opravičevanje, da so jim radikali podtaknili točko 82. finančnega zakona, nas še bolj prepričava, da so poslanci

SLS popolnoma nesposobni ljudje, ki bi si dali najbrže podtakniti tudi lastno smrtno obsodbo. Zaspanecv in slepecv ne potrebujemo v Narodni skupščini.

S klerikalci, radičevi in radikali, ki so nam v zadnjih dveh letih krojili usode in ki nam niso hoteli omiliti grozne davčne preobremenitve, bodo obračunali vsi razsodni ljudje. Pucelj kakor dr. Korošec nista znala izbiti od radikalov nikakih koristi za našega kmeta; nista znala dobiti niti podpor za vse številne poplavljenice v Sloveniji. Koliko je bilo podpore na Kranjskem, je bila neznatna in skoro brez pomena.

Našteli bi še lahko celo vrsto klerikalnih, radičevskih in radikalnih grehov v škodo vse države, zlasti pa Slovenije, toda zmanjkalo bi nam prostora. Toliko je tega, da se mora pričeti svitati že v glavi zadnjega gorskega pastirja. Spričo vsega tega je pač razumljivo, da vse tri gori omenjene stranke na svojih shodih in v svojem časopisju samo zmerjajo in osebno napadajo, da bi s takim praznim grmenjem zakrile svoje grehe in preslepile volilce.

Pameten volilec ne bo sedel na čenče, nego bo šel 11. septembra na volišče in oddal kroglico v naše skrinjico (v Sloveniji na deželi povsod 3., le v mestu Ljubljani 2.), v svesti si, da je glasoval za najpoštenejšo in najdoslednejšo stranko, ki ga ne bo nikdar prevarala.

Politični pregled

Minulo nedeljo so priredile razne stranke po naši državi

nad 1000 volilnih shodov.

Od povsod poročajo, da sprašujejo kmetje, govornike predvsem radi davkov in da vprašujejo po ljudeh, ki so krivi sedanjih previsokih davčnih bremen. Tudi preprosto ljudstvo vé, da so letošnje davke razpisali naši klerikalci z radikali in da so za nameček k dosedanjim davkom pridejali še nove. Zlasti vojnika je strašen davek. Nekoliko pobabljeni ali iz kakršnihkoli vzrokov vojaške službe oproščeni možje in mladeniči dobivajo od davčnih uradov plačilne naloge, kjer se jim nalaga ta

visoka vojaška davščina.

Siromašnejši možje in mladeniči na kmetih

Ivan Albrecht:

Tiničino breme

(Dalje.)

«Če umrje pod milim nebom,» je še dostavil Francelj na koncu in Tini je gorela od začudenja in navdušenja. Poskakovala je od tal in je z obema rokama stiskala kratko krilce:

«To, to —. Dajmo to.»

Splazili so se na prosto. Topla noč je dihala bajke in na nebu so migetale zvezde kakor poredna očesca.

Sedli so pod košato jablano. Listje je šelestelo in tu pa tam je začivkal na veji ptič, ki se je bil mimogrede predramil iz spanja.

«Zdaj plešejo vile,» je razlagal Francelj.

«Rojenice hodijo okrog,» je menila Rezika in je pritegnila Tiničino k sebi tako, da je sedela v sredi med njo in med Franceljom. Vse tri je prevzela tajinstvena moč noči in čari davnih, pradačnih bajk.

«Kdo nosi pri vas otroke?» je vprašala Rezika sestrčno, ko se je bila naveličala gledanja proti nebu.

«Ne vem —»

«Pri nas jih nosi Kapusova Lena. Veš, kje jih dobi?»

Tini je odkimala in še vedno s pozornostjo iskala odprtine na nebu.

«V tolmunu pri Dravi. Samo ona sme tja. Če gre kdo drug, ga precej potegne povodni mož k sebi.»

«Kako?» je zopet strmelala Tini nad novim razodetjem in se je primaknila tesno k družici.

«Tako, ker je velik in hud.»

«Otroke lovi in žene topi,» je pojasnil Francelj z besedami, ki jih je čul pogostoma v dolgih zimskih večerih.

Tinico je začel polagoma zmagovati strah. Vse, kar je že čula ta večer in to noč, se je pletlo po njenih mislih tako živo in v taki bujnosti, da si že ni več upala prosto gledati okrog sebe. Kar se je ganilo kje, povsod je slutila Tini nevidno bitje. Zdaj je pričakovala prikazni s te, zdaj z one strani.

«Gremo spat,» je zaprosila komaj slišno.

«Poglej, tamle precejajo vile zlato,» je opozoril Francelj in pokazal z roko na nebesno stran, kjer se je bila pravkar utrnila zvezda.

Tini je zadržala po vsem telesu:

«Pojdimo —. Če pridejo sem.»

«Saj otrokom ne store nič žalega,» jo je bodrila Rezika.

«Vseeno,» je prosila Tini že blizu joka.

Ko so ležali v senu, je premišljevala Tini o vsem, kar je čula in doživela čez dan.

«Če bi le že bila velika,» je tonila v želji — potem bi vzela Franceljina in bi ostala pri njem.»

Misel jo je prevzela s toliko močjo, da jo je zazibala v spanje. Kmalu se je razgovarjala samo mirno otroško dihanje med seboj. Sanje so se pletle iz slike v sliko. Resnična minulosť se je srečavala in se družila s slikami podzvestne domišljije in je ustvarjala znana in neznana bitja in pokrajine. Najbolj grozna je bila tisto noč v Tinih sanjah podoba — materina.

V.

Tini se je predramila in začudeno gledala okrog sebe. Od tramovja je visela cunjasta pajčevina in lastovke so frčale skozi okroglo line ven in noter. Na mestih, kjer so se križali prečki in podolžniki, je bilo nabranega prahu na kupe. Iz ene take kepe, ki je bila nekoliko večja od drugih, je sifrlela lastovica.

«Gnezdo,» se je razveselila Tini in je hkratu spoznala svojo okolico. Onadva sta še spala.

Splazila se je s kupa in stopila na prosto. Belo jutro jo je počeegetalo po zaspanih očesih in misel na dom jo je prevzemala, da je bila žalostna in plaša.

Ko je stala tako sama, je pomislila na mater in vse grdo je padlo z njene slike. Tista edina noč je stala pred njo, ko sta ždeli z mano pri umirajočem Tončetu. Stopila je že par korakov, da bi na tihem odšla domov, ko je nenadoma ugledala botra Jožeta.

«Ali pojdeš z menoj,» se ji je smejal in napregal konja.

Dekle se je nasmehnilo in molčalo.

«Se peljeva v Celovec,» je v šal vabil Vrtnik dalje.

Tini je odprla usta:

«Grem!»

Iz šale je nastala resnica in po zajtrku je posadil Vrtnik dekle kraj sebe na voz.

Bilo je proti koncu avgusta, lep in solnčen dan. Polja kakor slikana in z zlatom potrošena, travniki v zadnjem zelenju po košnji, a zadaj zasanjani in strmeči gozdovi in gore.

Tini se je ozirala okrog in ni mogla do besede. Vse se ji je zdelo tako svečano in

so naravnost v zagati, s čim naj plačajo ta novi davek. Kruta stran tega davka je tudi v tem, da so za njegovo plačilo odgovorni starši.

Razumljivo je, da dr. Korošec na svojih shodih ne govori rad o davkih, ker je njegova stranka kriva davčne preobremenjenosti. Mož se očitno sramuje teh davščin. Mi pravimo: «Če se svojega dejanja kesaš, dobro, a potem

se nikar ne ponujaj za poslanca!

Po takem davčnem polomu je treba v pokoji! Zadnjič je bil dr. Korošec v Ptuj, kjer je ljudem govoril o zunanji politiki. Dr. Korošec se je na tem shodu iznebil nekaj tako neprevidnih izjav o naši zunanji politiki, da jih je moral par dni pozneje preklicati. Prav tako, kakor je svoječasno Stepan Radić moral vedno zopet preklicevati svoje izjave. Dočim je na klerikalnih shodih klaverno, je na naprednih shodih navdušeno razpoloženje.

Davidovičevi demokrati, ki so z radikali v vladi, so v nedeljo odkrito priznali, da po volitvah ne bodo več v družbi z radikalom Vukičevićem, ki se je zvezal s slovenskimi klerikalci, tem

pravimi davčnimi biriči.

Ali ni to res? Cela desetletja je SLS v Sloveniji že v premoči in davki so vedno večji. Kaj se to pravi? Da pač napravijo kroglice ljudje, ki glasujejo za SLS. Klerikalci so sedaj tihi in nič več ne govorijo o svoji zvezi z vladnimi radikali in o vstopu v vladno po volitvah, kajti njihov zaveznik ministerski predsednik

Vukičević je izključen iz radikalne stranke. Število vladnoradikalnih poslancev bo sedaj tako majhno, da tudi v zvezi s klerikalci ne bo pomenilo nič in da je klerikalno-radikalna vlada po volitvah izključena.

SLS je s sklenitvijo zveze z vladnimi radikali **zavrnila avtonomijo.** Ta zveza pomeni za SLS vezanje s frimasoni in velesrbi, a vse te

klerikalne žrtve so zamen.

ker SLS ne bo prišla po volitvah na vladno krmilo, kjer bi pač spet vodila tako politiko kakor letošnjo pomlad. Vukičevići (vladni)

radikali in klerikalci bodo pogoreli, da se bodo samim sebi smilili.

Bridka usoda bo ob volitvah zadela tudi naše pučjevske radičevce.

Pri oblastnih volitvah so slovenski radičevci doživeli prvo katastrofo, sedaj pa bodo drugo.

Vezanje Puclja z Radićem Slovincem ne prija, ker je ljudem sedaj že splošno znano, da Hrvat Radić ne bo storil ničesar za Slovenijo in da torej kot nosilec na Štajerskem nima kaj iskati. Sicer pa je znano, da Radić tudi za svoje hrvatske seljake še ni storil ničesar pametnega in koristnega. Lanska radičevsko-radikalna vlada, ki se je nad eno leto igrala same krize in ni delala ničesar, je razkrinkala popolno nesposobnost Radića in njegovega zaveznika Puclja za delo.

V vsem tem boju se ne bo težko odločiti volilcem, kam naj ob volitvah denejo svoje

kroglice. Ljudski škodljivci klerikalci, radičevci in radikali niso za nas. Z mirno vestjo lahko rečemo, da je od vseh strank v naši državi

edino SDS, ki je vedno branila ljudske koristi

in ki ni odstopila niti za las od svojih načel in svojega programa. Nikdar ni za svoje strankarske ali osebne koristi obrnila plašča po vetru ter zatajila svojih ciljev, ki se dajo označiti v kratkih besedah: enakost, bratstvo, svoboda. Nikdar ni varala ljudstva s praznimi in neizpolnjivimi obljubami, kakor to še sedaj delajo klerikalci, radičevci in radikali. Naša SDS ne živi od ljudske nepoučenosti, kakor se to godi zlasti pri SLS, nego se zbirajo pod demokratsko zastavo samo ljudje, ki so razsodni in pametni in ki se ne dajo varati z lažmi in nemogočimi obljubami. V naših vrstah so sami prosvetljenjši ljudje.

Eden blagoslovov bivše klerikalno-radikalne vlade za Prekmurje

Po krivdi klerikalcev in radikalov se število gimnazijskih razredov v Murski Soboti zniža na štiri — Grdo varanje Prekmurcev od strani klerikalcev

Po novem finančnem zakonu za leto 1927./28. smejo obstojati samo nižje štirirazredne in popolne osemrazredne gimnazije; vse pet-, šest- ali sedemrazredne gimnazije se imajo reducirati na štiri razrede.

V Sloveniji smo imeli le eno tako nepopolno gimnazijo, in sicer v Murski Soboti (sedem razredov). Klerikalci, ki so glasovali za novi finančni zakon, so se takrat izgovarjali, da kljub zadevnemu določilu v finančnem zakonu gimnazija v Murski Soboti ne bo okrnjena. Klerikalno časopisje je povsem zatrdilo, da se je storilo vse, da bo ostala Prekmurcem gimnazija ohranjena, zlasti ker je to edina srednja šola v Prekmurju. Tudi Kleklove «Novine» so trdile, da so poslanci SLS gimnazijo v Murski Soboti že rešili.

Vse pisanje klerikalnega časopisja pa se je izkazalo za laž. Te dni je prosvetni minister na državni realni gimnaziji v Murski

Soboti ukinil dva razreda, naslednje leto pa bo ukinjen še en razred, tako da bo zavod reduciran na štiri razrede.

To je velik udarec za Prekmurje, kjer zelo primanjkuje domače inteligence. Jasno je sicer, da radikali, ki so srbijanska stranka, nimajo zmisla za Slovenijo, a paziti bi morali na slovenske koristi klerikalci, ki so sedeli v vladi kot zastopniki Slovenije. Obe stranki, klerikalna in radikalna, ki sta krivi redukcije prekmurske gimnazije na štiri razrede in ki sta s tem pokazali, da ne marata, da bi se tudi Prekmurci izobraževali v lastnih višjih šolah, iščeta sedaj v Prekmurju glasove za skupščinske volitve. Poleg vsega gorja, ki ga nam je prizadejala klerikalno-radikalna vlada, naj še sedaj nima Prekmurje niti lastne popolne gimnazije, katero so klerikalci sicer večkrat obljubljali.

praznično, da ni mogla misliti na nič drugega kakor na Vile in Rojenice. Šele, ko je zagledala šolo v Glinjah, se je spomnila nenadoma:

«Ali ste vi Nemec, stric?»

Vrtnik se je nasmehnil:

«Naak!»

«Naš atej pa pravi, da mora biti vsak človek Nemec, če hoče kaj veljati.»

Vrtnik se je zopet smejal:

«Ali misliš, da jaz kaj veljam?»

«O, saj so pri nas morali dati še za kozo deset goldinarjev,» je pojasnila Tini z veliko resnostjo.

Boter Jože jo je stisnil k sebi:

«Midva ne bova nič, tajč pohrusten, kaj ne, da ne?»

Tini je bila vesela vprašanja in strica in same sebe. S prešernostjo se je domislila Rokavčeve Sali in pripovedovanja o ženitbah.

«Našega ateja že ne bi marala za moža.»

«Mene pa?» je vprašal Vrtnik in je pogledal konja v dir, tako da ni čul dekletovega potrdila.

«Ali pa Francija,» je nadaljevala Tini zase in to ji je ugajalo skoro bolj od prvega.

V Medborovnici sta zavila k Dravi. Ko sta ugledala brod, je pohitel stric:

«Naprej leti, nazaj drži, navprek pa podi. Kaj se ti zdi?»

Tini se je smejala čudni zagonetki in se je zaman trudila z ugibanjem.

«Če poveš, dobiš v Celovcu nekaj dobrega,» je priganjal stric šalivo in je poklical brodnika.

Tini je ostala na vozu in je mislila na vse mogoče strani. Ko pa se je zamajal brod pod vozom, je kriknila v strahu:

«Nazaj, nazaj!»

Stric jo je prijel za roko in jo je dražil:

«Saj drži nazaj. Naprej leti in nazaj drži.»

Tini je pogledala začudeno, ko ji je Jože razložil, da je odgovor na to uganko — brod.

«Kako,» sta vprašali očesci neverjetno.

In stric ji je razlagal, da leti škripec naprej po žični vrvi, da drži splav nazaj, da ne more splavati v smeri toka, in da to vse skupaj spravi brod preko reke.

Pot po žihpoljskem klancu je izpolnil Vrtnik s pripovedovanjem.

«Vidiš, tam,» je kazal v smeri proti Šentjanžu. «Tam so bili Turki.»

«Kdaj?»

«O, to je že davno.»

«Ali ste bili vi že na svetu?» je vprašala Tini.

«Ne jaz, ne moj oče, ne mojega očeta oče, tako dolgo je že od tega,» je modroval stric Vrtnik in Tini se ni mogla načuditi tej nepojmljivi davnini. Rada bi bila vprašala, če je bilo to morda še pred vesoljnim potopom, pa si ni upala in je le spoštljivo poslušala strica, ko je nadaljeval svoje pripovedovanje:

«To je bilo takrat, ko je bilo hudo na svet in je besnel Turk po naših krajih. V Šent Janžu je kuhal in sam paša je privlekel iz cerkve Marijo, da bi podkuril ž njo. Zunaj je zasekal z mečem po njej in kamor je udaril, je pritekla kri. Prestrašil se je in je menda zakričal: Jesn žinjau, de je oj les, pa je tude

božja gnada vmes, pa jo je pobral domov v Turčijo.»

Stric je pokimal z glavo in je bil ves zaptlen v svečanost teh davnih dogodkov. Tini pa je pomislila mimogrede na Turka in na Marijo. Oboje jo je prišlo tako malo, da jo je hitro odvrnila od teh misli živahna verica, ki se je učkala na smrekovi veji.

«Stric, stric, kakšen rep ima ta miška,» je kazala s prstom v drevje in je vlekla z drugo roko Vrtnika za rokav.

Boter Jože se je nasmehnil in jo je poučil. S takim in podobnim opraviлом sta izpolnila vso pot do Celovca.

Mesto z ulicami in trgi, mesto s hišami, kakor da so risane in pisane, mesto z izložbami, mesto z vrvenjem ljudi, z ropoto, drdranjem in šumom... Tinine oči so bile pijane ob tem pogledu. Stisnila se je k stricu in ni vedela, kam bi pogledala. Skoro ji je bilo žal, da se je podala na tako pot.

Stric je nakrenil konja v smeri proti gostilni «Pri zlatem viru». Skozi široko vežo sta zapeljala na umazano dvorišče, kjer se je že vse trlo kmetov, voz in konj. Starikav, debelšen hlapec je pomagal pri spreganju in je zaprl konja v stajo, Vrtnik pa je stopil s Tinico v gostilniško sobo.

Nizka in zakajena, temna in smrdljiva je skrivala gostilna v svojem osrčju kričeče ljudi: kmete in mešetarje, krošnjarje in sleparje, postopače in brezdelnike. Tinici se je vrtelo pred očmi, ko je stopila med to čudno mešanico. Ustnice so se ji tresle in v očeh jo je že skelelo za jok. Medtem je boter Jože

Prekmurci, ako ste zavedni, boste znali ob volitvah vrniti milo za drago.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. Naprednjaki, v nedeljo vsi na volilni shod v Sokolski dom v Gornjem Logatcu! Poročal bo g. dr. Gregor Žerjav. Začetek točno ob treh popoldne. Somišljeniki iz sosednih občin so vljudo vabljeni. — Naša občina je pristopila k Aero-klubu kot podporni član z enkratnim zneskom 500 Din. Za kmetijsko nadaljevalno šolo, ki se bo ustanovila v naši občini kot na sedežu sreskih oblastev, je volilni občinski odbor podpora v znesku 1500 Din.

VODICE. Naša podružnica ZSV bo odkrila spomenik v svetovni vojni padlim vojakom iz vojaške fare v nedeljo 4. septembra popoldne. Spored se bo začel ¼2. z zbiranjem bivših vojakov in gasilcev pred Gasilskim domom, Sokolov, Orlov in ostalih društev pred Društvenim domom. Nato odhod v cerkev. V cerkvi in pred spomenikom bo govoril bivši vojni kurat g. Fran Bonač. Odkritje se bo vršilo ob vsakem vremenu. Vojaki iz svetovne vojne, počastite spomin svojih tovarišev, katerih kosti so raztresene po vsem svetu! Farani domače fare in sosednih fará, počastite tudi Vi spomin tistih, ki so žrtvovali svoje življenje!

SMIHEL PRI NOVEM MESTU. (Vprašanje je gradbe župnišča.) Župnišče v Smihelu tudi letos še ne bodo popravljali, ker je zaradi bližajoče se jeseni že prepozno, pač pa prihodnje leto. Da se ne bo gradilo novo razkošno župnišče, se imajo farani zahvaliti edino odločnemu nastopu tukajšnjih naprednjakov. Sklenjeno je bilo, da se bo sedanje župnišče v toliko popravilo, kolikor je potrebno popravila, da bo ustrezalo vsem zahtevam stanovanja našega župnika.

ZIBRŠČE. Na Marijin praznik 8. septembra ob treh popoldne bo priredila krajevna organizacija Rovte v hiši somišljenika p. d. Ipavca javne volilni shod. Govornik iz Ljubljane. Zibrščani bomo tudi to pot pokazali, da je naša vas nepremagljiva napredna trdnjava.

HOTEDRŠICA. Prireditel Čitalnice in logaškega Sokola 21. avgusta je moralno in gmočno

zelo dobro uspela, za kar smo dolžni nemalo zahvaliti mnogobrojnemu posetu Logatčanov. Sprevod in telovadba sta napravila na občinstvo zelo dober vtis; nekatere točke članov na orodju in sanjava «barkarola» članic so nas sicer mirne Hotenjce prav navdušile. Žal, smo marsikoga pogrešali na vrtu in ne moremo si raztolmačiti, ali je to pripisati malomarnosti ali predsodkom. — Stvarna izvajanja sreskega kandidata g. Juvana v nedeljo 28. avgusta so napravila na poslušalce ugoden vtis. Prepričani smo, da Hotenji 11. septembra ne bodo med zadnjimi. — Naše neumorno gasilno društvo pripravlja vrtno prireditev za dan 4. septembra. Prihiteji bomo vsi brez razlike, da prispevamo vsak po svoji moči društvu, ki za svoje človekoljubno delo v prid vsem občanom zasluži našo podporo.

SV. KRIZ PRI LITIJI. Zaporedoma se nekaj tednov oglašamo v Vašem cenjenem listu. Ker ste tu prizadeti tudi Vi, urednik naše «Domovine», Vam sporočamo naslednje: V nedeljo 28. avgusta je naš župnik g. Erzin bral zadnji del pastirskega lista. Mnogo je bilo govorenega o framasonih, Francozih, Japoncih, Rusih in Kitajcih, še celo o Jugoslovenih, ki spadajo med framasone. Tudi Mehika ni bila pozabljena, o čemur smo že poročali. Priporočal je, naj ljudje volijo samo krščanske moše, ne pa take, ki jih nikoli ne vidijo v cerkvi. Berejo naj le krščanske časopise. Z loparjem pa je skušal udariti predvsem «Domovino» z naslednjimi besedami: «Naj ne oskrunja Vaše hiše časopis, ki se imenuje «Domovina». Kdor ta časopis bere, ta gotovo greši in bi mu spovednik ne mogel dati odveze.» Ne verjamemo, da bi to pisal škofovski pastirski list. Ob tej priliki naj spomnimo na svetopisemsko dogodbo, kako je Kristus storil v templju, ko je pograbil bič in udaril po Judih, rekoč: «Moja hiša je hiša molitve, vi ste jo pa napravili za jama razbojnikov. Glede brezvercev in framasonov je treba g. župniku povedati še to, da se baš njegova stranka veže s srbskimi framasoni. Torej molčite!

RAKOVNIK PRI SORI. 80letni jubilej je obhajal te dni naš občeznani občan in posestnik g. Jernej Kovačič, eden najstarejših naročnikov «Domovine». Jernej Kovačič, doma iz Sodražice, je služil svoj čas pri vojakih in orožnikih, potem pa je stopil v civilno službo v tovarno Goričane, kjer je bil dolgo let delovodja in znan kot ve-

ščak v svoji stroki. Ko je bil že vpokojen, ga je poklical pokojni ravnatelj Lapajne nazaj v aktivno službo z naslovom uradnika, v kateri je ostal do letošnjega leta. Letos si je izprosil vpokojitev, katera se mu je tudi priznala. Njegova 80letnica se je prav slovesno praznovala. Ker je priljubljen občan, so mu priredili podoknico zvečer 23. avgusta (pred sv. Jernejem), za kar se je jubilatant lepo zahvalil in pogostil svoje prijatelje. Glavno slavnost je pa praznoval v nedeljo 28. avgusta, ko je povabil na domačo proslavo vse sorodnike. Povabilu se je odzval med drugimi tudi njegov zet, šef tovarne Globus, g. Klemenc z obitelji. Da se je izrekla marsikatera krepka napitnica, se samo ob sebi razume. Domače gasilno društvo je jubilanta kot dobrega podpornika, imenovalo ob priliki 80letnice za svojega častnega člana. Gospod Kovačič poseduje lepo urejeno hišico v Rakovniku, katero si je pridobil s svojo varčnostjo. Ima velik, lep sadni vrt, katerega je sam zasadil. Ker je še danes dober sadjerejec, si še vedno sam cepi sadje vsako leto. Živi po izreku: «Delaj, kakor bi večno živel, in moli, kakor da boš jutri umrl.» Njegova bojša polovica, gospa Neža, rojena Kurentova, je tudi iz prave stare gorenjske obitelji iz Prevoj in je imela v januarju t. l. istotako svojo 80letnico, katero so tudi slovesno praznovali. Bog daj obema še mnogo let.

KAPELE. (Volilni shod.) V nedeljo dne 28. avgusta je priredila naša krajevna organizacija lepo uspel volilni shod, na katerem sta poročala naša kandidata gg. Pivko in Urek. Kljub temu, da je slučajno odpadla druga služba božja, se je zbralo lepo število volilcev, med katerimi se je opazilo celo nekaj klerikalcev, radičevcev, socialistov in še dva Hrvata, ki pa nista pokazala svoje barve. Vsi navzoči so z zanimanjem sledili stvarnim in tehtnim razpravam govornikov. Ker ni med nami več tistih svetopisemskih prijateljev, ki bi držali še drugo lice, da se lopne po njem, smo povzeli iz govorov posameznikov mnogo lepih resnic, ki označujejo naše nasprotnike v pravi luči. Sklenili smo in si zaprilegli, da bomo nastopili 11. septembra v strnjjenih vrstah za naša odkrita, čila in delavna kandidata, ki se ne strašita odkrito stopiti v boj za pravice nas prečanov. Naših kroglic ne bo treba pritiskati ne na srce, ne na glavo, temveč tiste naj padajo naravnost v 3. skrinjico.

že naročil jedi in pijače ter je poiskal prostora za oba.

«Ho, Vrtnik, ali je tvoja?» so vpraševali znanci.

«Je moja in ni moja,» se je šalil boter Jože. «Kaj si jo imel kje streseno brez ženine pomoči?»

Kar je bilo ljudi okrog, vse se je smejalo z Vrtnikom vred, ki je odločno odkimal in zanimal vprašanje. Tini edina ni razumela ničesar. Kljub vsej obilni družini sta ji bila puščoba in dolgčas edina drugova. Njen nežni, malce upali obrazek je bil med temi zagorelimi, hrupnimi in kocinastimi obrazi kakor dihljaj čudodelne prikazni. Ko se je nekoliko umirila in predramila iz omotice, je zapazila v dimu dvoje srepnih črnih oči. Gledala je tja in šele po dolgem času je razbrala iz dima blede obraz in suhljato postavo človeško.

«Stric, pogledjte, kako tam oni gleda.»

Vrtnik je pogledal, je pokimal z glavo in je ponudil dekletu kruha. Natararica je prinesla karte in boter Jože se je pripravljaj k igri z veliko vnemo. Tinica je strmela v čudnega tujca, se je stiskala k stricu in je bila z vsakim hipom v večjem strahu.

Gostje so prihajali s hrupom, odhajali s krikom — venomer isto, da je človeka že glušilo. Samo blede tujec ni hotel oditi. Prisedel je stričevi mizi in se je zapletel v igro namesto odišlega kmeta. Tini je zakrila oči z dlanjo in se ni ganila.

Igra je vzkipevala, razburjenost je naraščala in Vrtnik je izgubljal. Začel je segati pogostejše po kupici. Naenkrat je kriknil in je zalučal prazno denarnico na mizo:

«Za konja igrām, če hočete.»

Tini se je prestrašila, čeprav ni razumela položaja; blede tujec pa, ki je zaporedoma dobival, se je smehljaj prijazno.

«Kar pustite, je miril nemško. «Dokle pa ostanete v Celovcu?»

«Kaj vas briga, saj imam konja in voz,» je udaril Vrtnik s pestjo po mizi.

Tini je zajokala, ta in oni je pojenjal s preglasnim govorjenjem in se je oziral po hrupnem igravcu, tujec pa se je mirno sklonil k Vrtniku in mu je šepetaval prijazno:

«Če hočete, vam dam ves denar nazaj...» Stric je pogledal tako začudeno, da se je nasmehnil celo vedno mirni tujec.

«Na besedo. Ves denar dobite lahko takoj nazaj. Saj do večera itak ostanete v Celovcu?»

«Tisto že,» je pritrdil Vrtnik in žarka nada mu je množila pijanost v glavi.

«Kupovat gotovo pojedete kaj?»

«Tisto že,» se je zopet oglašil boter Jože in je srebnil par globokih požirkov. «Kaj vra- ga je za tem,» je pomislil napeto in se je ozrl na Tinico, ki je po malem poihtevala. Tujec mu je ponudil pijače iz svojega kozarca.

«Igrajva za malo. Dokler ste vi po opravkih, ostanete dekletce pri meni.»

Vrtniku je zastajala sapa. Ta je nor, se je smejala meglena njegova misel, a jezik je izrazil kolikor mogoče razločno:

«Če ni nič drugega, gospod, pa kar roko v roko!»

Res ni hotel prav nič drugega, ampak je segel v listnico in je odšel na mizo denar, a Tinici je ponudil rdeč zavojček sladkorčkov.

Deklica se je kmalu spoprijaznila s sladko vsebino in blede tujec se ji ni zdel več tako grozen. Vrtnik je igral in izgubil. To pot niti ni hotel drugače. «Kaj karte, če je denar zopet enkrat varno pod streho,» je mislil jadrno in bi bil najrajši zavriskal.

«Pri temle gospodu ostanem,» je pojasnil mali. «Jaz grem pa v mesto po opravkih. Le glej, da boš pridna!»

V tem je že odšel naglo, da Tini ni mogla do ugovora. Tujec jo je prijel za roko in jo je odvedel po temnih vijugastih stopnicah v sobo. «Škrt,» je začula Tini in ključ je izginil v gospodovem žepu.

«Ker te je stric izročil meni, mi smeš reči papa,» jo je počepetal po bradici. «Ali znaš nemško?»

«Malo,» je dahnila Tini boječje.

«No, reci mi papa,» je zagrmel neznanec okno.

Tini bi se bila najraje smejala, tako ji je začela ugajati ta čudna igra. Saj ima vendar ateja doma in mamo. Pa kaj hoče ta čudni mož? Gledala ga je verno, kakor znajo gledati otroci, kadar presega položaj vse meje njihovega razuma. Ni se branila, ko jo je začel čudak poljubljati na lica in povsod po obrazu. Še prišlo ji je laskanje in čisto brez strahu je sedela v njegovem naročju. Toliko poljubov je dobila komaj od mame takrat, ko je bila še prav majčkana in ni bilo v bajti prehudih neviht. Spričo takih misli se je začela poigravati z gospodovo roko in mu je rekla prijazno:

«Papa.»

(Dalje prili.)

LAŠKO. «Slovenski Gospodar» št. 34. se zopet prav na debelo hvali, kako veličasten je bil shod SLS v Laškem dne 21. avgusta t. l. Dopisnik pa ni povedal, da so na shodu bile tri četrtine radovednežev, žensk in nedoraslih ljudi, ki so se prav kmalu naveličali hval SLS. Tudi ni povedal, da so h koncu morali govorniki skoro le samim sebi govoriti, ker so jih poslušalci že zapustili. Pač pa se dopisnik dotika oseb, ki so jim njihove hvale pobijale in dokazale, da ni tako. Norčuje se iz boleznin in je sramota, da se danes že razne boleznin izrabljajo v politične svrhe, in to baš pri klerikalcih, ki se predstavljajo kot verska stranka. Revmatizem, iz katerega se dopisnik norčuje, naj bi si raje sam izlečil, ker ga večkrat prime, najbolj takrat, ko doživi spet kak polom svoje pogubonosne klerikalne politike. Če pa dopisniku to ne zadostuje, mu lahko povemo še več.

SV. MIKLAVŽ NAD RIMSKIMI TOPLICAMI. Naši klerikalni vodje so vedno bolj nervozni, ker je med njimi vsak dan več takih, ki jim odpovedujejo pokorščino. Tako so jim njihovi najboljši prijatelji obrnili hrbet in pravijo, da je klerikalna politika prečena in je želodec poštenega človeka ne more prenašati. Seveda to radi verjamemo, ker od samih hval in obljub še pajek ne živi. Zato bi bil že čas, da nehate enkrat s svojo pogubonosno politiko SLS in ne obljublajte, kakor da bi bili všemogočni. Všemogočnost SLS lahko pripoznavajo samo črnogorski principi, katerim ste dali težke milijone za luksuz, za naša pota ni bilc denarja. Zato ni čudno, če vas ljudstvo zapušta in se pridružuje kar trumoma demokratski zastavi. Šmiklavčani, ki še niste tega storili, storite to na dan volitev 11. septembra. Stopite v naše vrste, kjer je že mnogo Vaših prijateljev, ter pojdite skupno na volišče, kjer bomo virgi naše kroglice v 3. (tretjo) skrinjico. — Bivši klerikalci.

ŠALOVCI PRI SREDIŠČU. (Smrtna kosa.) Dne 22. avgusta t. l. je umrl nagle smrti tukajšnji mladi posestnik g. Oskar Trbuc, star komaj 24 let. Ni še minilo pol leta, odkar se je poročil in začel samostojno gospodariti, in že ga je kruta smrt iztrgala iz naše sredine. Male rane, ki jo je imel na nogi, ni smatral za nevarno in jo je zanemarjal. Ko pa je rana postajala vedno slabša in se ni hotela zaceliti, si je po nasvetu starokopitnih ljudi, namesto da bi iskal pomoči pri zdravniku,

začel rano lečiti s svežim kravjim blatom. Dosegel pa je baš nasprotno: zastrupil si je kri in ko je iskal pomoči pri zdravnikih in v ormoški bolnici, je bilo že prepozno. Moral je umreti kot žrtev praznovernosti. Kdaj bodo enkrat zatrl med našim ljudstvom to prazno vero, da je kravje blato zdravilo za rane? Koliko ljudi je postalo že žrtev te usodne zmote, ki vlada med našim ljudstvom. Pokojni Trbuc, ki je moral tako mlad umreti, naj bo v svarilo vsem, ki so do sedaj še v to verovali. Pokojniku, ki je bil splošno priljubljen, bodi ohranjen blag spomin med nami, žalujočim pa naše sožalje!

SEVNICA OB SAVI. Dne 7. avgusta t. l. je obhajal naš Sokol 15letnico svoje osamosvojitve v zvezi z javnim nastopom. Vreme je bilo lepo in zato se je tudi slavnost dobro končala. Pri popoldanskem vlakcu smo sprejeli dobrodošle goste iz Celja. Sprevod je bil precej dolg. Na čelu spreveda je korakala konjenica in godba je igrala vso pot do telovadišča. Nastop je izredno uspel. Tako smo proslavili 15letnico osamosvojitve in upamo, da bomo ob priliki 20letnice imeli tudi že svoj prapor. Telovadci, člani in naraščaj so danes že na taki stopnji, da jih lahko prištevamo med vzorne telovadce. Kakor upamo, bomo meseca oktobra pokazali nove vaje na akademiji v telovadnici br. Lamperja. Načelniku članov br. Rudolfu Kreitzu in načelniku trgovskega naraščaja starosti br. Josipu Kladniku, iskreno čestitamo za njuno vztrajno delo. Zdravo!

MOZIRJE OKOLICA. Naš gospod župan je vsestransko zaposlen. Razen županske službe, ki jo opravlja že več let, vrši tudi službo občinskega redarja. Zastopa nas dalje kot oblastni poslanec. Katero službo je imel na dan sv. Roka, ko je bil v Mozirju sejem, nam pa ni znano. Ta dan je namreč pred Dobelškovo gostilno obdelaval nekakega svojega občana precej nemilo, da so se zgražali vsi gledalci. Če je bila to Vaša osebna zadeva in zabava nas nič ne briga. Pač bi Vas pa moral Vaš tovariš trški redar g. Špruk radi tepeža aretirati. Ker je g. Špruk baš v istem času s svojim bridkim pendrekom mahal po nekem vinskem bratcu, ni utegnil baviti se z g. županom. Mislimo, da velja tudi za uradne osebe neka mera.

PARIŽLJE PRI BRASLOVČAH. Lansko leto se je pri nas ustanovilo prostovoljno gasilno društvo, h kateremu so pristopili skoro vsi za-

vedni občani. Marljivo društvo si je nabavilo tekom kratkega časa svojega obstoja lastno brizgalno in opremo. Poleg tega se je pa letos še postavil s sredstvi požrtvovalnih domačinov tudi lasten Gasilni dom ob cesti v Braslovče. Pri gradbi Gasilnega doma so domačini prav pridno delali kuluk, kar naj bo na tem mestu vsem v zahvalo in priznanje omenjeno. Slovesna otvoritev Gasilnega doma bo 8. septembra. K prireditvi vabimo vse okoličane in prijatelje gasilskega gibanja.

FRAM PRI MARIBORU. Za nedeljo 28. avgusta je sklicala SLS volilni shod v gostilno Pečovnik v Framu pri Mariboru. Na shodu je bilo kakih 40 oseb in od teh polovica nasprotnikov. Poročal je bivši poslanec g. Stefan Faleš. Udrihati je prišel po nasprotnih strankah, zlasti po SDS, kateri je očital, da je kriva davčnih bremen, ki tarejo Slovenijo, čeprav vemo vsi, da je SLS obremenila slovensko ljudstvo z največjimi davki. Poročal je tudi o uspehih, katere je baje dosegla SLS, ko je bila zadnjič v vladi. Pozabil pa nam je povedati, da je SLS glasovala za 42 milijonov dinarjev, katere naj dobijo črnogorski principi, a za revno črnogorsko in hercegovinsko ljudstvo, katero je od lakote umiralo, pa ni imela niti pare. Tudi nam ni povedal, da je SLS zaščitila one, ki so delali korupcijo, da niso bili kaznovani. Gosp. govornik je pač menil, da ima same duševne siromake pred sabo. Nismo mu delali nikakih medklicev, vsaj kar nas je treznih in naprednih ljudi, dobro vemo, da je klerikalizem zlo, katero je treba iztrebiti iz Slovenije. Upamo, da bodo tudi oni, kateri so še pristaši stranke črnogorskih princev, polagoma izprevideli, kako daleč jih je privlela SLS, ter bodo stopili v naše napredne vrste. Apeliramo tudi na naše Pohorce, ki tako slepo drviijo za Radičem in Pueljem, naj se vendar enkrat izpametujejo ter volijo stranko Združene slovenske gospodarske liste, katere edino lahko doseže nekaj uspehov za naš slovenski narod. Framski volilci, vrzite 11. septembra svoje kroglice v tretjo skrinjico.

BELTINCI. Klerikalna polomija na nedeljskem shodu je spravila tudi g. poslanca Klekla iz ravnotežja. Da privede izgubljene ovce nazaj k svoji čredi, je sklicala za sredo zvečer ponovni volilni shod, katerega pa so zaradi nesoglasja v klerikalnem taboru in pičli udeležbi volilcev proglasili za zaupni sestanek samo zato, da se

Soteščan:

Tajnosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

«Miruj z mečem in z jezikom!» je zahteval romar. «Nisem morilec, pa tudi ne plašljivec, ki trepeti pred trdo besedo. Poberi verigo in pojdiva kot prijatelja, zakaj marsikaj se bova pogovorila.»

Strogi grajski ječar ni bil vaje takih odgovorov. Hotel je vzkipeči, nehoti pa se je premislil in pomiril. Pobral je verigo in nadaljeval pot proti gradu. Molče sta hodila nekaj časa, končno pa se je opogumil ječar in rekel: «Omenil si, da se bova nekaj pogovorila, torej zini, kaj imaš na srcu.»

«Slišal sem, da imate v ječi na gradu moža, čigar življenje bo ugasnilo jutri na vešalih.»

«Tako se bo zgodilo. A čemu povprašuješ? Pa nisi v zvezi z morilcem barona Otmarja na Orlovju?»

«Nisem. Pravijo, da ne razume našega jezika ter se ne more braniti...»

«Zločin je dokazan in ne potrebuje obrambe. Zaman bi bila vsaka beseda.»

«Ako bi se pred smrtjo izpovedal, bi mu bilo v veliko olajšavo. Te dobrote mu menda ne boste odrekli.»

«Takemu brezsrčniku ni treba olajšave. Sploh pa ni nikogar, ki bi ga razumel.»

«Motiš se, prijatelj. Jaz sem prehodil mnogo sveta in znam jezike, o katerih se ti

niti ne sanja. Prijetno bi mi bilo, ako bi ga spravil z Bogom.»

Paznik grajske jetnišnice se je glasno zakrohotal. «Tvoja želja sicer ni napačna. Kaj meniš, da ti bo obsojenca kdo zaupal? Lahko imaš pri sebi kako skrivnostno sredstvo, ki bi ga rešilo in jaz bi bil odgovoren.»

«Nisem čarovnik in nimam drugega namena, kakor pomagati trpinu v duševnem trpljenju.»

«Takih pomagačev ne potrebuje.»

«Torej nimaš usmiljenja z grešnikom in z njegovo dušo?»

«Nimam. Kakor se morilec ne smili žrtev, tako se meni ne smili morilec.»

«Morda bi zločinec razkril pred smrtjo kako posebno tajnost, ki bi te zanimala ali ti celo koristila. Niso redki taki primeri.»

«Tudi po tej poti me ne privedeš v zanko. Ne podležem izkušnjam. Moja ušesa so polna krvavih novic, že davno me je minula radovednost.»

Tujec se je nagnil k protivniku ter mu je važno pošepnil: «Kaj pa denar? Ali te tudi ta ne omaja?»

Paznik je že odprl usta, da bi ga krepko zavrnil, a tujec mu ni pustil do besede. «Zlato, pristno rdeče zlato ti dam za plačilo, ako me pustiš vsaj pol ure samega z jetnikom.» To izrekiš, je vzel izpod halje rejeno možno ter jo je stresel pred njegovim obrazom.

«To možno in še trikrat toliko dobiš, ako me povedeš do jetnika,» mu je govoril med vabljenim rožljanjem cekinov.

Omamljen je gledal paznik denarnico in poslušal zapeljivo šumenje. Všeč mu je bil

denar, po drugi strani pa ni smel sprejeti mamljive ponudbe.

Romar je opazil njegovo zadrego ter je okrepil svojo obljubo. Segel je v žep po škatlico, katero je važno odprl. Iz nje so zablesčali v različnih barvah dragoceni biseri, ki so se lesketali v luninem svitu.

«Odkod imaš ta zaklad?» se je zganil grajski ječar.

«To je moje imetje. Izpolni mi željo in dam ti ga za darilo.»

Ječar je iztegnil roko in sprejel ponudeno dragocenost. «Kolika vrednost!» je vzkliknil, prevzet od veselja. «Stavim, da niti baron na Orlovju ni imel takih biserov in rubinov.»

«Domovina teh zlahtnih kamenov je Arabija; sam prerok Mohamed jih je blagoslovil, zato pomenijo srečo duši in telesu. Zdaj lahko ostaviš grajsko službo, največji vladar te bo sprejel v svojo armado.»

Nezaupno je gledal paznik neznanca, obšle so ga temne slutnje in legle kot megla na dragoceno darilo. «Vrag si v človeški podobi. Ne pelji me v izkušnjo in pogubljenje!» To izrekiš je vrgel škatlico z rubini v prepad čez skalo, nad katero sta dospela.

Neznanec je pretresljivo zatulil in planil proti ječarju, da bi ga sunil v globino. Vendar se je premagal ter mu je zapretel z ovadbo pri kraljevem sodišču.

«Naznani me, komur in kadar me hočeš,» se mu je posmešnil. «Prav nič ti ne bo koristilo, pač pa ti bo škodovalo, kadar izve oblastvo, da si me hotel podkupiti.»

Tukaj mu romar ni mogel ugovarjati ter se je navidezno pomiril. Natihem pa mu je

nasprotnikom ni dala prilika z gosp. poslanecem na licu mesta, v prisotnosti naroda, takoj obračunati. Ne moremo si kaj, da ne bi zadeve obelodanili v časopisju, kar bo sigurno zanimalo marsikaterega volilca. V svojih izjavah ste, g. poslanec, pozabili povedati, da niso korupcionisti tisti demokrati, katere ste »ožigosali«, ker je znano javnosti, da je g. dr. Edo Lukinič glede posestva Thurn-Taxis sam zahteval, da ga izroče sodišču ter se da vsem nasprotnikom prilika, da mu dokažejo njegovo nepravilnost. Ali je storil to vaš g. Korošec? Ali ne veste, gospod župnik, da je baš vaša stranka rešila vse prave korupcioniste zaslužene kazni? Dne 9. februarja t. l. je bil v anketnem odboru odločilen le glas Vašega poslanca dr. Hodžarja. In kaj je ta napravil? Po nalogu vodstva Vaše stranke je glasoval skupno z radikali proti obtožbi, dočim so vsi drugi glasovali za obtožbo. Zakaj narodu ne poveste prave istine? Napadali ste demokrate, a niste povedali, da vodjama SDS gg. Pribičeviću in dr. Zerjavu nimate kaj očitati, razen ako tu in tam potegneta katerega Vašega poslanca za ušesa ter ga zadržujeta v njegovi nebrzdani politični strasti. Kar se pa tiče našega kandidata g. Godine, znajte, da bo on izvoljen v kljub vsemu Vašemu jadikovanju na vernike, naj za božjo voljo nikar ne dajo njemu glasov. Gospod Godina Vam ne bo ostal dolžan odgovora, kakršnega zaslužite. Na naših shodih vlada svoboda; ne skrivamo se pod plašč zaupnih sestankov in nudimo priliko tudi nasprotnikom povedati, kar znajo. Videli se bomo pa 11. septembra, ko bo narod glasoval, upamo pa, da ne več na komando, ampak po prepričanju.

MALA NEDELJA. V nedeljo 4. septembra ob pol 4. uri ob vsakem vremenu pridite vsi na veliko tombolo v Društvenem domu. 320 dobitkov, krava, drva, moške in ženske obleke itd. Tombolske karte po 3 Din. Ljudska veselica s plesom.

KRIŽEVCI V PREKMURJU. Što k nam pride, tisti misli, ka so pri nas vse demokratije vesnoli. Što pa v duše našega ljudstva pogledne, tisti pa drugače misli. Kak je to smešno, či se pravi, ka so vsi demokratije v radikalno stranko stopili. Mi tistih najč ne štejemo, šteri to mislijo. Ali bomo rajši na den volitev naše votume šteli. Či cela petrovska gmajna gospoda Godina voli, ka mislite, ka bomo mi odzaja ostali. Kam

je bliže po pomouč iti, ali v Petrovce ali v Maribor k fiškališi? Odgovora na to pitanje ne treba. Za to se naj gospon farar nič ne bojijo. Či je njihovo srce za petrovske sirmake dobro, te bo tudi za nas. Volili pa bomo tak, ka do tretje ladice pridemo, dale pa prazno pergiščo notri potisnemo. — Eden od tistih, šteri ma svojo glavo.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

SKRBIMO ZA ČISTO SEME!

Ta poziv se pri nas še zmeraj premalo čuje in premalo uvažuje vzlic vsem slabim izkušnjam, ki jih imamo s premalo očiščenim semenom. Še zmeraj sejemo neočiščeno žitno seme, ne povsod, toda po mnogih naših kmetijah. Kakor v prvih časih! Če so naše njive tako plevelne, ni nič čudnega. Kdor seje plevel, ga tudi žanje!

Letošnja pšenica je po mnogih krajih polna ljulike. Ta ljulika ni prišla v zemljo iz neba, ampak smo jo sami sejali. Da je letos tako bohotno uspela, moramo pripisati vlažnemu vremenu, ki smo ga imeli lani v jeseni in letos v spomladi. Ker je pa ometna ljulika v vsakem pogledu škodljiva in razen tega še strupena, če pride v krušno moko, je več kot treba, da jo z naših njiv preganjamo in zatremo. Pri ljuliki se da to s tem doseči, da sejemo leto za letom skrbno očiščeno seme.

Ljulkino seme je podobne oblike in velikosti kakor žitno seme. Z navadnim trijerjem ga ni mogoče izločiti iz pšeničnega semena, pač pa ga laže izločimo z novjšimi, večjimi čistilnimi stroji, ki imajo tudi sortirni cilindri. Med lepo pšenico je ljulkino seme navadno bolj drobno, tako da se da s sortirnim cilindrom čisto izločiti. Po krajih in občinah, kjer nimamo še dobrih trijerjev za izločevanje ljulike, je važno, da jih dobimo. Potrebni so že za to jesen.

Če je pa ljulika debela kakor pšenica, kar se tudi dogaja (če je pšenica slaba), potem je treba ljuliko že iz snopja izbirati, da jo spravimo iz semena. Skriben gospodar se tudi tega dela ne ustraši, ker se mu ta trud izplača s čistim in boljšim pridelkom. Kdor nima letos čistega se-

mena ali ga ne more od ljulike očistiti, naj domače seme premeni in naj ga dobi od drugod.

Po naših podgorskih kmetijah se ljulika rada pase med pšenico in kvari pridelek v enem in drugem pogledu. Za take kraje je važno, da imajo dobre čistilne stroje s sortirnimi cilindri, ki so pripravljeni tudi za izločevanje ljulike. Ti stroji so seveda dražji, zato je prav, da jih naročujejo kmetijske podružnice za svoje člane ali pa občine. Čisto seme je prvi pogoj za boljše uspehe pri žetvi!

NA SADNO RAZSTAVO IN SADNI SEJEM V LJUBLJANO!

V Ljubljani se vrši od 17. do 26. septembra sadna razstava v zvezi s sadnim sejmom, ki ga priredi »Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo«. Take razstave so važen činitelj za pospeševanje našega sadjarstva. Tam spoznavamo posamezne sorte in njih vrednost za kupčijo. Na ogled postavljeno sadje vzbuja največ zanimanja in veselja za vnetega sadjarja in pridobi novih prijateljev, da se poprimejo sadjarstva v večjem obsegu kakor do sedaj. Najbolj pa vneme enega in drugega, če vidi, kako lahko gre sadje v denar in kako močno se povprašuje po njem. Sadne razstave, ki so v zvezi s sadnim sejmom, nudijo najlepšo priliko, da se naši sadjarji ogrevajo za napredek te važne gospodarske panoge.

Vse to smo lahko opazovali na prvem sadnem sejmu, ki se je vršil leta 1924 na prostoru Ljubljanskega velesejma in ki je končal z najpovoljnejšim uspehom. Letos nimamo splošno ugodne sadne letine, vendar je sadje v raznih krajih tako obrodilo in so sadni vrtovi tako polni, da je upravičeno, da se pridelovalci lepega in dobrega namiznega sadja zopet pokažejo in da ponudijo svoje dobro namizno sadje v nakup. Dosti imamo letos sadja na prodaj in je važno, da seznanimo z njim naše odjemalce in da ga spravimo čim boljše v denar.

Ščasoma moramo priti tako daleč, da bo naše lepo sadje zaslovelo tudi na vnanjem trgu in da bodo prihajali kupec iz raznih tujih krajev tudi k nam po lepo namizno sadje. Stoprav potem bo prišel čas, da se bo naše sadje tudi ob splošno ugodnih letinah bolj iskalo in laže prodajalo. Takrat bodo pa tudi nastopili vsi potrebni pogoji, da se bo naše sadjarstvo popelo na višjo stopinjo in da nam bo lahko pomagalo do večjega blago-

zažugal: »Dan najinega obračuna je blizu; preden poteče leto, boš čutil, čigavo darilo si zavrget.«

Obrnil se je in odšel brez slovesa navzdol v ravnino, dočim je ječar lezel počasi navzgor proti gradu. Zadovoljnost, da se ni dal zapeljati z dragocenim darilom, mu je oslajala naporno hojo, skrivaj pa mu je bilo vendarle žal, da je odklonil bogato plačilo. »Saj bi se bil udal, ako bi ne bil pod nadzorstvom kraljevega krvnika,« se je polglasno opravičeval. »Krištof je sprejel zločinca pod svoje varstvo ter ga skrbno nadzoruje. Gorje mi, ako bi kaj sumljivega opazil.«

Romar je dospel v dolino, ustavil se je, poslušal in gledal okrog sebe. Ko se je uveril, da ga nikdo ne čuje, je dvignil roke, ozrl se je navzgor proti gradu in je zaklel. Njegova ostudna kletev, izgovorjena v tujem jeziku, je veljala orlovski graščini. Nato se je vrgel na zemljo ter si je pokrill obraz z rokami.

Čim se je izplakal, je vstal ter se vnovič odpravil na Orlovje. Razburjena domišljija ga je gnala na ono stran gradu, kjer so se črnila okna podzemskih ječ, zamrežena z debelim železjem. Globok nedostopen prepad ga je ločil od sivega zidovja.

Z bistrim očesom je premeril globočino in spoznal, da je izključen vsak dohod do železnih oken. Pogled mu je splaval proti grajskemu stolpu, priraščenemu na skalovje nad prepodom. Zapazil je slabotno svetlobo, sevajočo v tankem svitu iz ozke podolgovate linice v sredini stolpa. Sprva ga drobna lučka ni zanimala, kmalu pa je opazil, da se

premika, pojema in narašča. Iz neznatne žerjavice mu je vzplamtela kipeča pozornost.

»Svit iz peči čudodelnega zlatarja, ki hoče izdelovati zlato!« si je domislil presečen. »Ta svetloba pomeni, da graščak Otmar na Orlovju ni bil umorjen, marveč živi, skrit v svojem stolpu.«

Vzpel se je na skalo nad robom prepada ter je divje zakričal. Grozen je bil ta krik v molčeči noči — znak tajne obsodbe, skrivnostni klic k izvršitvi odmerjene kazni. Gorje, kdor bi se mu bil ustavil, zakaj grozno je bilo maščevanje tajnega sodišča, ki se ni uklonilo niti kraljevemu oblastvu.

Ni se še polegel odmev, izzvan po skrivnostnem glasu, ko je v stolpu pričela bledeti luč in je polagoma ugasnila. Neznanka so se polotile nemirne misli ter mu gomezele po vsem telesu.

»Svetloba je prihajala iz topilnice,« si je razlagal pozno luč iz grajskega stolpa. »Graščak Otmar na Orlovju živi in bo moral umreti nedolžen človek. Zaprl se je v stolp, kjer se skrivoma bavi s tem, kako bi se dalo izdelovati zlato, s prepovedano umetnostjo. Moj glas — posnemanje grozilnega klica tajne obsodbe — mu je udaril na uho; razumel ga je in trepetal pred neizogibno usodo. Mož se je zaradi svojega skrivnostnega početja umaknil svetu; celo njegovi služabniki mislijo, da je umrl. Ampak jutri bo odločilen dan, gorje mu, ako ne bo usmiljen in pravičen.«

Tuževce besede so izzvenele iz trpkega opomina v nevarne grožnje. Pogledal je v prepad in zapretil s pestjo proti gradu; nato

se je okrenil in odšel vdručič v dolino.

2.

Ponosni grad na Orlovju je bil sezidan nekako ob koncu srednjega veka na skalovitem griču, pod katerim so zevali prepadi in režale pečine z ostrimi robovi. Dostopen je bil samo na sprednji dolinski strani, dočim so se v ozadju za prepadi širili prostrani gozdovi. Starodavna trdnjava se je ponašala z bojevitimi predniki, ki so bili strah in trepet podložnikom v svojem območju.

Njihov daljni potomec baron Otmar je bil divje narave, prava šiba za tlačane. Bali so se ga zavoljo njegove hudobnosti, ki se ni nikogar usmilila in nikdar prizanesla. Slavili pa so njegovo bogastvo, češ, da mu ga množijo škratje s čistim srebrom in suhim zlatom.

Mladost in poznejša moška leta je baron preživel na raznih bojiščih, kjer se je nalezal grozovitosti in odlikoval po izrednem junaštvu; starost pa je umirila njegovo bojevitost in zrušila jekleno moč, zapustil je vojaščino ter se povrnil na Orlovje. Tu se je umaknil v zidovje, živeč sebi in tajnemu opravilu, kateremu se je posvetil. Redkokdaj se je pokazal prebivalstvu, a še takrat je izvršil kako grozovitost.

Graščakova grozodejstva so pričela živeti v ljudski domišljiji. Postavili so ga pod oblastvo hudobnega duha ter mu izročili njegovo dušo. Za plačilo so ga obdarili s časno srečo — vrag mu bo napolnil prazno blagajno, živel bo v izobilju, neskrbnosti in blagostanju.

(Dalje prihodnjič.)

stanja. Naši sadjarji se bodo poprijeli v večjem obsegu pridelovanja žlahtnega namiznega sadja.

Vabimo zaradi tega vse naše sadjarje, da se razstave udeležijo s svojimi izbranimi pridelki. Vabimo pa tudi vse druge interesente, posebno vnanje in domače odjemalce in kupce, da pridejo na razstavo in da pokupijo ne le razstavljene vzorce sadja, ampak tudi pridelke, ki čakajo doma na dobrega odjemalca. Naj tudi letošnji sadni sejm doseže svoj zaželeni uspeh!

Pokrajinska razstava „Ljubljana v jeseni“

Že pred leti si je zadala uprava Ljubljanskega velesejma važno nalogo, s svojimi razstavnimi prireditvami podpirati ne samo razvoj naše industrije, obrti in trgovine, marveč celokupnega narodnega gospodarstva, zlasti kmetijstva kakor tudi umetnosti, higijene, sporta itd. Zato prireja poleg svojih običajnih vzorčnih velesejmov pokrajinske razstave pod devizo «Ljubljana v jeseni», ki se bo letos vršila od 17. do 26. septembra. Razstava bo zavzela ves prostor obsežnega sejmišča Ljubljanskega velesejma in nudila zaokroženo in zanimivo sliko.

Prednjači pa zlasti kmetijstvo, ki se bo letos prikazalo v trgovinskem pravcu. Tako bo na sadni razstavi obiskovalcem omogočen ugoden nakup najboljšega, izbranega sadja v zabojih po 20 kg. Zelenjadni oddelek bo nudil različno vrtno zelenjad, istočasno pa prikazal, da je naša sošivna hrana zelo raznolična. Mlekarski oddelek bo obsegal naše domače izdelke sira in sirovega masla in jih nudil v nakup. Čebelarji bodo razstavili letošnji med in vosek, vinska razstava pa bo obsegala najboljša sortna vina v buteljkah. Kmetijsko-strojni oddelek bo obsegal cel paviljon in bo pokazal kmetijskemu prebivalstvu vse vrste kmetijskega orodja in strojev, ki jih uporabljamo pri poljedelstvu in travništvu, pri živinoreji in mlekarstvu, pri sadjarstvu, vrtnarstvu, vinogradništvu in kletarstvu.

Ljubitelji cvetja in dekorativnega rastlinstva bo vzradostila obsežna in enotno prirejena vrtnarska razstava, katero prirede priznani ljubljanski trgovski in umetni vrtnarji.

Razstavo plemenskih konj v zvezi z veliko jahalno in dirkalno dirko bo priredilo Kolo jahatcev in vozačev v zvezi s Konjerskim društvom v Ljubljani.

Novost bo vsekakor kulturna razstava «Zgodovinski razvoj slovenskega gledališča». Slovenci take razstave, ki bo prikazala, da ima tudi skromno slovensko gledališče svojo tradicijo in primeren umetniški nivo, še nikdar nismo imeli. Dekorirala pa bodo to razstavo umetniška dela naših najboljših slovenskih upodabljalcev umetnikov.

Higijenska razstava pod vodstvom zdravništrokovnjaka bo preurejena in bo nudila novih zanimivosti.

Radijsko razstavo amaterjev bo priredil Radijski klub v Ljubljani. Razstava bo prikazala najnovejše tehnične novosti, istočasno pa bo tudi revija od amaterjev sestavljenih aparatov. Določene so številne denarne in blagovne nagrade.

V razpoložljivem prostoru v paviljonskih zgradbah se bodo namestili razstavljalci, ki razstavijo industrijske in obrtne izdelke onih panog, za katere pride jesenska sezija v poštev.

Na vinskem oddelku pa bo nameščen veselejši park z raznimi vrtiljaki, hipodromi, tobogani itd. Deviza «po delu zabava» naj obvelja tudi na pokrajinski razstavi.

Uprava Ljubljanskega velesejma upa, da bo s temi prireditvami pester vsebine vzbudila zanimanje pri vseh slojih našega prebivalstva. Razstava naj služi v procvit našega narodnega gospodarstva, povzdigo kulture in higijene in koncem tudi v zabavo.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Pomembnejših sprememb v žitnih cenah ni bilo. Na ljubljanski blagovni borzi so bile za 100 kg naslednje cene na debelo: vojvodinska

pšenica 332 do 350 Din, vojvodinska turščica 245 do 255 Din, moka «0» 490 Din.

ŽIVINA. Cene v glavnem neizpremenjene.

Sejmi

2. septembra: Sodražica, Prosenjakovci, (Prekmurje), Sv. Bolfenk-Trnovska gora.

3. septembra: Krško, Vesela Gora.

5. septembra: Dolenja vas (okraj Kočevje), Livold, Kranj, Bloke (okraj Litija), Novo mesto, Bogočina, Tinsko, Mozirje, Vuhred, Ormož, Slovenjgradec.

6. septembra: Ptuj (za govejo živino in konje).

7. septembra: Topolovec (okraj Krško), Šmarjeta (okraj Laško), Zagradec (okraj Novo mesto), Vojnik, Ptujška gora, Sv. Peter pod Svetimi gorami.

9. septembra: Gradac, Lukovica (okraj Kamnik), Velike Lašče, Bušča vas, Turnišče, Cven, Gornji Petrovci.

10. septembra: Puconci.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 30. avgusta t. l. v valutah:

1 dolar za 56-16 do 56-36 Din;

v devizah:

1 avstrijski šiling za 7-99 do 8-02 Din;

1 nemška marka za 13-51 do 13-54 Din;

1 madžarski pengő za 9-93 do 9-96 Din;

100 italijanskih lir za 308-50 do 310-50 Din;

1 dolar za 56-65 do 56-85 Din;

100 francoskih frankov za 222-25 do 224-25 dinarjev;

100 češkoslovaških kron za 168-10 do 168-90 dinarjev.

DOMAČE NOVOSTI

* **Opozoritev dopisnikom.** Kdor hoče imeti v prihodnji številki objavljen dopis, nanašajoč se na volitve, naj ga nam pošlje tako, da ga bomo imeli že v ponedeljek zvečer ali najkasneje v torek dopoldne v rokah.

* **Iz Vodnikove družbe.** Ker so vse knjige Vodnikove družbe že v tisku, vljudo prosimo še one gg. poverjenike, ki nam še niso sporočili vseh potrebnih podatkov ali pa poslali članarine, da to nemudoma storo. Brez točnih podatkov ni možna točna odposiljatev knjig.

* **40letnica gasilnega društva v Trbovljah.** V nedeljo 4. septembra t. l. bo slavilo prostovoljno gasilno društvo trga Trbovlje 40letnico svojega obstoja. Prvi načelnik društva je bil g. Ivan Kramer, ki je to funkcijo opravljal celih 30 let (umrl leta 1921.). Leta 1902. je bil dograjen Gasilski dom. Zgodovina društva je prav zanimiva in pokazuje, da je imelo društvo tekom dolgih 40 let v svojih vrstah mnogo požrtvovalnih mož, ki so z vso vnemo delovali za društvo.

* **Nova krajevna organizacija SDS se je ustanovila v nedeljo 21. avgusta v Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici na volilnem sestanku v gostilni Visočnik.** Politični položaj je razjasnil navzočim g. dr. Pučnik iz Slovenske Bistrice. Izvolil se je odbor pod predsedstvom župana iz Vrhloga gosp. Alojzija Bračiča. Pristopilo je takoj 38 članov. V območju organizacije je bilo doslej 5 naročnikov «Domovine», na sestanku pa se je prijavilo 18 novih.

* **Ogorčenje staroupokojenih rudarjev nad obljubami SLS.** Iz Zagorja pišejo: Ogorčenje staroupokojenih rudarjev nad obljubami SLS je pokazal sestanek, ki se je vršil pred kratkim. Razočarani nad obljubami klerikalnih poslancev zaradi rešitve rudarskega pravilnika, ki ga je obljubil g. Gosar, so sklenili naprositi SDS in NSZ, naj vplivata, da se popravi krivica, ki se jim godi. Klerikalci so na te siromake pozabili, spomnili pa so se črnogorskih princev.

* **Vestfalski Slovenci v Ljubljani.** Pred nekaj dnevi so s posebnim gorenjskim vlakom prispeli Slovenci iz Vestfalskega, nad 600 po številu.

Sprejemu je prisostvovalo mnogo občinsva, ki je drage rojake ob prihodu iz tujine toplo pozdravljalo. Po pozdravnih nagovorih so v sprevedu z zastavami odkorakali v Union, kjer so bili po- goščeni.

* **Zapisega novega celjskega župana.** Novoizvoljeni mestni župan g. dr. Goričan in podžupan g. dr. Ogrizek sta prejšnji četrtek položila predpisano prisego v roke mariborskega velikega župana.

* **Izjava.** Prejeli smo: G. Vekoslavu Keglovicu, gospodarskemu adjunktju v Črncem pri Dobu! Glede na Vašo izjavo v «Kmetiskem listu», v kateri poudarjate, da so Vas postavili za čuvarja skrinjice SDS brez Vaše vednosti, izjavljamo, da je to laž, ker ste bili na rednem občnem zboru krajevene organizacije SDS, katere organizirani član ste bili, osebno navzoči ter ste funkcijo čuvarja skrinjice sprejeli. Krajevna organizacija SDS v Dobu.

* **Osrednje društvo nižjih poštnih in brzojavnih uslužbencev, krajevna skupina Celje,** bo priredilo 4. septembra t. l. ob 3. uri popoldne na Dečkovem trgu pred Narodnim domom veliko javno tombolo z mnogobrojnimi krasnimi dobitki, ki so že v izlozbi trgovine Josek na Glavnem trgu. Tombolske karte po 3 Din se dobe pri vseh pismonoših in v raznih trafikah.

* **Razpisano mesto občinskega tajnika.** Zupanstvo Sv. Krištof pri Laškem nam je poslalo naslednje: Razpisano je mesto občinskega tajnika do dne 15. septembra t. l. Pismene prošnje je nasloviti na naslov: Jos. Sluga, župan pri Sv. Krištofu, pošta Rimske toplice.

* **Gradba avstrijskega otroškega doma v Crikvenici.** Otroci iz Dunajskega Novega mesta, ki so letošnje poletje preživeli v Senju, se bodo te dni vrnili preko Sušaka domov. V Crikvenici pa bo ostal zastopnik Dunajskega Novega mesta, kateremu je poverjena naloga, da vse potrebno ukrene v svrhu gradbe otroškega doma za otroke omenjene mestne občine. Potrebno zemljišče za dom je že odkupljeno. Gradba se bo pospešila tako, da se bo novi dom že prihodnje poletje lahko izročil svojemu namenu.

* **Trafike in računski listki.** Invalid piše: Svoječasno so se uvedli v gostilnah računski listki, ki so se zaračunali gostu po 25 par pri vsakem računu. Te bloke se prodajale trafike, ki so jih dobivale od davčnega urada, blok po 22 Din. Naknadno pa se je ta naredba omilila tako, da plačujejo sedaj gostilničarji menda pavšalno takso ter se ti računski listki v splošnem ne uporabljajo več. Trafike pa, ki so imele še precej velike zaloge teh blokov v zalogi, so morale predvsem prositi v Beograd, naj vzame te neprodane bloke monopolna uprava nazaj. Po dolgem času je dospela rešitev, da se to zgodi, nazaj se sprejemajo bloki po 20 Din. Kje je torej za- služek, kje invalidu podpora, če mu leži kup denarja v državnih blokih, ki jih naredba ukine in po dolgem moledovanju prizadetih prevzema nazaj pod ceno? Ali je tudi to posledica klerikalno-radikalnega finančnega zakona za leto 1927/28.?

* **Pozdrav naših fantov-vojakov iz Srbije.** Pišejo nam: Vsem bralcem in bralkam «Domovine» pošiljajo najlepše pozdrave slovenski fantje, ki služijo pri mitraljeski četi 14. pešpolka prestolonaslednika Petra v Knjaževcu (Srbija): kaplarji: Alojz Klobčar (Podgrad pri Novem mestu), Franc Klobučar (Pangrčerm pri Stopičah), Franc Bolk (Dolga Njiva), Anton Zupančič (Rihpovec pri Trebnjem), Karel Poglavec (Ponikve); redovi: Jože Mihalič (Novo mesto), Anton Goršin (Stopiče), Franc Zalokar (Bela Cerkev), Franc Golob (Birčna vas), Josip Babič (Čatež), Jože Miklič (Razborje pri Čatežu), Miha Hrovat (Uršna Sela), Franc Kulovec (Uršna Sela), Jože Parkelj (Mirna Peč), Jože Jarc (Mirna Peč), Alojz Krevs (Mirna Peč), Franc Gredenc (Mirna Peč), Rudolf Jonko (Uršna Sela), Janez Bolk (Dolga Njiva), Franc Brudar (Novo mesto), Anton Štangelj (Gotna vas pri Novem mestu), Anton Filipič (Kokoriči), Anton Odlak (Maribor), Bolfenk Šnajdert (Maribor), Ivan Brumen (Maribor), Konrad Hrzič (Maribor), Anton Cigula (Moravci), Ludovik Rakuša (Radislavci), Franc Krolj (Desnjak), Martin Govedič

(Zerovinci), Ferdo Rizman (Svetinje), Janez Vogrinc (Maribor), Ivan Medik (Maribor), Albin Cernec (Maribor), Lovrenč Segula (Moravci), Josip Lovrec (Moravci). Vsem znanec želimo veselo trgatev.

*** Strašna toča v št. Rupertu na Dolenjskem.** V št. Rupertu na Dolenjskem je padala v četrtek 25. avgusta dopoldne kakor orehi debela toča, ki je pokončala bližnje in daljne vinske gorice ter uničila ves trud na lepem šentruperskem polju. Bujno cvetoča ajda je izpremenjena v rjavo strnišče in vinogradi so že od daleč videti kakor pogorišča. Prebivalstvo je jokalo nad strašnim opustošenjem. Povešenih glav žalostno zre v težko prihodnost, ker mnogi ne bodo mogli preživljati sebe in svoje družine, večina pa se bo obremenila z novimi dolgi. V višjih legah je toča letos že tretja. Pri mnogih malih vinogradnikih in kočarjih je lakota neizogibna. Pomoč težko prizadetemu prebivalstvu je nujno potrebna.

*** Smrt rojaka v tujini.** Pišejo nam: Utonil je v Kanadi meseca julija 23letni Jakob Stariha iz Sel pri Sv. Duhu blizu Semiča. Baje so njegovo smrt zakrivil 3 moški iz zlobe. Pokojnik je bil pošten in značajan fant. Lahka mu bodi tuja zemlja! Preostalom naše sožalje!

*** Huda železničarska nesreča pri Mariboru.** Dne 26. avgusta t. l. se je zgodila tik pred mestom Mariborom v zgodnjih jutranjih urah huda železniška nesreča, ki pa po izredni sreči ni zahtevala človeških žrtev. Proti 2. zjutraj so peljali iz Bukovcev pri Ptujju kmetje Fran Kekec, Terezija Meznaričeva in Janez Vajda, vsak na svojem vozu na mariborski trg zelje in drugo zelenjavo. V tem času je moral pripeljati iz Zidanega mosta proti Mariboru osebni vlak. Ko so kmetje pripeljali do proge, so bile zapornice odprte in tako so ničesar hudega sluteči mirno peljali naprej. Prvi je vozil Fran Kekec, ki pa še ni zapustil dvotirne proge, ko je prisopihala lokomotiva osebnega vlaka in treščila v zadnji del voza, ga vrgla v zrak, tako da se je popolnoma razbil. Kekec in njegova žena, ki ju je sunek vrgel po cesti, sta ostala po čudnem naključju skoro nepoškodovana. Tudi konjem se ni nič zgodilo. Takoj za Kekcem je vozila kmetica Terezija Meznaričeva. V istem hipu, ko je lokomotiva zadela v Kekčev voz, je zagrabila tudi Meznaričevega konja ter k sreči odtrgala ojnico, tako da se je zaletel voz v stran, konja pa je lokomotiva vlekla kakih sto metrov daleč s seboj in ga razmesarila. Terezija Meznaričeva je padla z voza na cesto in se pri padcu težko poškodovala na glavi in po vsem životu. Marija Prelogova in njena hčerka, ki sta se vozili na tem vozu, sta dobili le neznatnejše poškodbe. Močno ranjeno Marijo Meznaričovo so še z istim vlakom, ki se je takoj, ko je strojevodja opazil nesrečo, ustavil, prepeljali na glavni kolodvor, od tam pa v mariborsko bolnico. Ko je železniški čuvaj Fran Golob videl nesrečo, se je ves obupan hotel tudi sam pognati pod vlak. Njegovo namero pa so ljudje pravočasno preprečili. Vprašanje je tudi, v koliko sploh zadene krivda čuvaja in v koliko je kriv izredno neugoden položaj tega prelaza.

*** Strašna smrtna nesreča v Ljubljani.** Pri Ranžingerjevem skladišču na ljubljanskem glavnem kolodvoru se je zgodila te dni strašna smrtna nesreča. Usluženca petrolejske tvrdke «Angelo» sta napolnila iz cisterne tank, ki tehtal približno 5000 kg. Voznik France Toman je po napolnitvi tanka pognal konje in vozil proti glavnemu kolodvoru, kjer mu je spodrsnilo, da je padel pod voz tako nesrečno, da mu je šlo prednje kolo prav čez glavo. Bil je strašen prizor. Kolo je Tomanu prerezalo polovico glave, da je bil takoj mrtev. Ponesrečeni Toman je bil star 41 let in doma iz Gornje Ponikve pri Celju. Bil je vesten in marljiv delavec.

*** Strela razbijala po hiši, a se izognila ljudi.** Te dni opoldne je nastal silen naliv nad Ljubljano in okolico, ki je po drevoredih napravil precejšnjo škodo, kajti sklestil je mnogo vej s kostonjem in drugih dreves. Naliv je trajal približno pol ure. Med nalivom je močno grmelo in treskalo. Kmalu po 12. uri je prebivalce v Udmatu prestrašil silen pok, kateremu je sledila splošno

razburjenje. Začuli so se obupni klici: «Gori! Gori!» Strela je udarila v hišo gosp. Frana Ogrina, vrgla s strehe vso opeko, nato je prodrla strop v shrambo in tam divjala dalje v dveh sobah, ki ju je deloma osmodila. Tudi pohištvo je močno poškodovano. V usodnem trenutku je gospa Amalijsa Ogrinova kuhala kosilo v kuhinji. Stala je pri štedilniku. Njen sinček, triinpolletni Dušan, se je igral na tleh v bližini kuhinjskih vrat, ki so bila zaprta. Pritisk strele na kuhinjska vrata pa je bil tako močan, da jih je naravnost pri kraju prekal in vrgel proti gospodinjini in dečku. Oba je pritisk vrgel na tla in ga. Amalijsa je trenutno oglušila ter ni ničesar čutila. Ko je čez nekaj minut prišla k sebi, je začula glasek svojega sinčka: «Mamica! Mamica!» Ozrla se je ter zagledala svojega sinčka na tleh pod vrati. Prijela ga je in zbežala na vrt, klicajoča: «Gori! Gori!» Požar k sreči ni nastal, pač pa so se nekoliko ožgala vrata in podboji, kar so pa kmalu popravili. Strela je bila tako učinkovita, da je med drugim pokvarila vodovod in vodovodno pipo deloma stopila. Popokale so vse okenske šipe. Nekoliko sta bili poškodovani tudi sosedni hiši, Vitarntova in Taborskega. G. Fr. Ogrin je bil v trenutku, ko je udarila strela, odsoten. Sreča v vsem je, da strela ni zahtevala tudi človeških žrtev.

*** Dve nesreči v Bosni.** Iz Drvarja nam pišejo: Te dni se je pripetila v rudniku Adria-Bauksit v Drvarju težka nesreča, ki je zahtevala kar tri žrtve. Štirje rudarji so bili zaposleni v rovu blizu nekega rezervoarja, v katerega se je iztekala voda iz rudnika. Nenadoma so stene rezervoarja od nekega sunka počile in voda je s strahovito silo vrdla rov ter zasula tri rudarje, dočim se je eden rešil brez zlih posledic. Ponesrečence so čez nekaj ur potegnili mrtve iz rudnika. — Potniški vlak, ki odhaja ob pol sedmih zvečer iz Drvarja v Knin, je med postajama Hrnjaci in Vagani zadela nesrečo. Lokomotiva je skočila s tira in se prevrnila kakšne štiri metre po kamenju pod progo, kjer je obstala obrnjena s kolesi navzgor. Pri reševanju so potegnili kurjača izpod lokomotive z lažjimi poškodbami, a strojevodja je ležal pod lokomotivo pet ur. Vsak poskus rešiti ga, je bil brezuspešen, dokler ni prišla pomoč iz Drvarja in so prepilili potrebna mesta lokomotive. Tako so dobili težko ranjenega strojevodjo na prosto. Oba ranjenca so prepeljali v šibeniško bolnico. Sreča je bila, da je le nekaj vagonov samo skočilo s tira in obstalo na železniških pragih, zaradi česar ni bilo med potniki večje katastrofe.

*** Samomor v ljubljanski elektrarni.** Te dni dopoldne je monter mestne elektrarne g. Kristof prišel v podstrežje mestne elektrarne v Slomškovi ulici ter našel tam obešenega svojega tovariša pomožnega monterja Egidija G. Prerezal je takoj vrv in obvestil ostale delavce o dogodku. Poklicali so nato mestnega fizika dr. Rusa, ki je skušal obešenca obuditi z umetnim dihanjem, a bilo je že prepozno. Egidij G. je bil star 26 let in oženjen ter je stanoval v Rožni dolini. Vzrok samomora je neznan.

*** Zagoneten umor.** Pri Sv. Lovrencu na Pohorju se je zgodil te dni zagoneten zločin. Kočarica Marija Javornikova je odšla 26. avgusta popoldne v št. Lovrenca nakupovat ter se je vračala proti večeru iz št. Lovrenca proti domu. Nekako pol ure hoda od njenega stanovanja, so jo videli pastirji iti po cesti proti domu. Ker pa se ni vrnila na dom, jo je šel njen mož drugo jutro iskat ter jo našel v gozdu mrtvo. Umrnjena je imela na čelu rano od strele lovske puške.

*** Zblaznela je.** Družina posestnika D. iz Košče v občini Polšnik je 24. avgusta t. l. sušila otavo. Pomagala je pri delu tudi hčerka Lojzka, ki je naenkrat zblaznela in z grabljami v rokah zbežala v gozd. Oče in brat sta jo privedla domov, kjer je revica vso noč pela, vriskala in molila. Drugi dan so jo prepeljali v ljubljansko bolnico, kjer pa so jo spričo pomanjkanja prostora vrnili nazaj.

*** Nevaren vlomilec pod ključem.** Te dni so privedli v zapore novomeškega okrožnega sodišča 24letnega Josipa Ribiča, po poklicu brivskega pomočnika, doma iz Kočevske Reke. Kljub svoji

mladosti je zagrešil Ribič celo vrsto tatvin in vlomov, o katerih prihajajo sedaj, ko je zaprt, skoro dnevno nove prijave. Izmed večjih vlomov, ki jih ima Ribič na vesti, sta bila zlasti pretkano izvedena dva vloma v Grčaricah, oba isto noč in v istem kraju. Drzno je bil zasnovan osobito vlom v poštni urad v Ortneku. Sreča pa vlomilcu ni bila mila, ker so ga prepadli. Vse tatvine in vlome je izvrševal večinoma sam. Večkrat so mu pomagali pajdaši, katerih pa noče izdati. Orožniki so ga aretirali že lansko leto in ga zaprli v Kočevju. Posrečilo pa se mu je pobegniti iz zaporov. Ko je zaslutil, da mu postajajo tla na Dolenjskem prevroča, je krenil na Štajersko. Ribič v zaporu vse taji, toda dokazov o njegovi krivdi je vedno več.

*** Rop v poštnem vozu kočevskega vlaka.** Prejšnji četrtek zvečer se je v poštnem vozu dolenjskega vlaka izvršil rop skoro na enak način kakor lani 10. februarja med Predosljami in Grosupljem, ko je vozil pošto poštni poduradnik g. Kalan. Sedaj je spremljal poštni voz poduradnik Franc Bratož. Po njegovem pripovedovanju se je napad izvršil v tunelu pred Škofljico, kjer je prišel v poštni voz neznan razbojnik, ki ga je udaril po glavi, pobil na tla, mu prevezal usta z robcem in mu vrgel pošto vrečo čez glavo. Nato mu je zvezal že roke in noge, v kakršnem stanju sta ga našla, ko je prispel vlak v Ljubljano, poštna uslužbenca Pavel Martinšek in Jože Znidaršič. Bratož je bil takoj zaslišan in se je vršila preiskava tudi v Bratoževi hiši na Vodovodni cesti. Kdo je razbojnik in kako je prišel v vlak, je zaenkrat še nerazrešena uganka. Glede lanskega napada omenjamo, da je pošto vrečico, izvirajočo iz napada na g. Kalana, našel na neki nji pri Ponovi vasi 26letni Jakob Žitnik iz Ponove vasi. V vrečici je bilo za okoli 1250 dinarjev papirnatega drobiža po 25 par in kakih 20 dvodinarskih novcev. Poleg vrečice je našel Žitnik še dežni plašč in sivo športno čepico. Denar si je prilastil Jakob Žitnik, a plašč njegov polbrat Anton Pritekel. Oba sta bila na ovadbo Žitnikove polsestre Marije pred sodiščem kaznovana, in sicer Žitnik na pet, a Pritekel na tri dni zavora. Zagovarjati se je morala tudi Žitnikova polsestra, ki pa je bila oproščena.

*** Vlomilska družba v Ljubljani izsledena.** Nedavno ponoči je skušal neznan vlomilec vlomiti v poslovne prostore tvrdke Rebernjak in drug v Kotnikovi ulici v Ljubljani. Po naključju se je zbudil gospodar in se pripravil na njegov sprejem. Vlomilcu se je po daljšem poskuševanju posrečilo odpreti vrata in se splaziti v lokal. Ker pa je uvidel, da so ga domači zapazili, se je pognal proti vratom in začel divje bežati po cesti. Imel pa je že zopet smolo, ker je pritekel naravnost v naročje tamkaj službojučega stražnika. Aretiranca je stražnik odvedel na stražnico, kjer so ugotovili, da imajo opravka z delavcem Petrom Šparovcem, doma iz Dolenje vasi, občina Naklo pri Kranju, stanujočem v barakah na Ledini. V Šparovčevem stanovanju so odredili preiskavo, ki je dovela do tega rezultata, da so aretirali že več oseb.

*** Poneyerba pri podružnici Merkantilne banke v Ribnici.** Pred dobrim tednom je prišel na novomeško okrožno sodišče mlad mož in nervozno povprašal po državnem pravdniku. Kmalu se je raznesla vest, da se je neznanec predstavil kot bančni uradnik pri podružnici kočevske Merkantilne banke v Ribnici. Obtožil se je, da je poneyeril tekem enega leta 167.000 Din bančnega denarja. Sprva je jemal denar na račun svoje plače. Končno mu niso več zadostovali predujmi, zato se je vrgel na spekulacijo s francoskimi franki, da bi na ta način zaslužil denar. Špekulacije se niso obnesle, zmerom pogostejše je moral segati v bančno blagajno po denar. Do zadnjega je upal, da se mu bo posrečilo rešiti se iz obupnega položaja in povrniti denar. Slednjič je moral sprevideti, da je ves njegov trud zaman. Po skrajno obupnem premišljevanju se je odločil napraviti konec svojim duševnim mukam in se je sam javil sodišču.

*** Napenjanje, bolečine v črevesu, bodenje v straneh, tesnoba v prsih, utripanje srca se hitro odpravijo s prirodno grenčico «Franz-Josef»**

zniža se pa tudi pritisk krvi na možgane, oči, pljuča ali srce. Zdravniški izvidi zaznamujejo resnično presenetljive uspehe z vodo »Franz-Josef«, ki se dosežajo pri ljudeh, ki mnogo sede. Dobiva se po lekarnah, drogerijah in trgovinah s špecerijskim blagom.

* Pomnite! Čim dalje ima »Ženska hvala« časa, da razkroja nesnago, tem lažje jo bo odpravilo Schichtovo milo.

PROSVETA

VSEM NAPREDNIM PODEŽELSKIM ODROM V SLOVENIJI.

Zveza kulturnih društev v Ljubljani nam je poslala naslednji dopis:

Uprava Ljubljanskega velesejma bo priredila ob času letošnje pokrajinske razstave (od 17. do 26. septembra) med drugim tudi izredno zanimivo gledališko razstavo. Kakor je že bilo sporočeno, sta ZKD Ljubljana in Maribor obljubili v imenu svojih včlanjenih naprednih odrov svojo udeležbo na tej razstavi. Zato naprošamo sleherno naše društvo, prav posebno pa starejša in ona z bogato ter zanimivo zgodovino, da nam sporoče takoj, koliko materiala in kaj nameravajo razstaviti. Opozarjamo ponovno na tem mestu, naj se poda v glavnem nekak statistični pregled zgodovinskega razvoja društvenega življenja in njegovega odra, nadalje naj se razstavijo slike o postanku odra, dvorane, doma, potem fotografije igralcev vse pretekle dobe do danes, najmarkantnejše njihove vloge, izredno lepe scene itd. Nikakor ni pozabiti na eventuelne izvirne rokopise, gledališke liste, razne odloke oblastev, ki dokazujejo naš boj za uporabo slovenskega jezika na našem odru. Skratka vse, kar bo zanimalo množico obiskovalcev, spada na letošnje razstavo.

Prepričani smo, da bodo vsa društva v skupni medsebojni ljubezni do gledališča kar najbolj tekmovala med seboj in nam podala čim več razstavnega materiala, saj teh reči je v društvenih arhivih ogromna množina. Da si bomo pa glede udeležbe vsakega društva čimprej na jasnem, naprošamo vse naše odre, da nam takoj sporoče, koliko tvarine, kdaj in na kak način nam nameravajo poslati.

Opozarjamo, da mora biti ves material v našem tajništvu ZKD najkasneje do sobote 10. septembra t. l., ker se bo naslednji dan že pripravljali sejmski katalog in vodič po razstavi. Zato pozivamo društva, da izredno hitijo, naše tajništvo pa glede udeležbe na razstavi takoj obvesti.

Naj nobeno društvo, četudi še tako malo, ne izostane!

Vsi razstavniki predmeti naj se pošljejo na naslov tajništva ZKD, Ljubljana, Kazino II, levo, ki prevzame za vse poslano popolno jamstvo glede točne in brezhibne vrnitve.

Napredni odri, na delo!

SLOVENSKIM NAPREDNIM KULTURNIM DELAVCEM!

Zveza kulturnih društev v Ljubljani se obrača kakor doslej vsako leto tako tudi letos ob priletku nove sezije na vse svoje prijatelje in zveste sodelavce na polju narodno-izobraževalnega dela iskreno prošnjo, da jo tudi v bodoče podpirajo v njenem stremljenju in ji stavijo svoje moči na razpolago. Že celih sedem let vrši ZKD izredno važno nalogo nositeljice ljudske prosvete med našim narodom in neprecenljivi so sadovi tega njenega neumornega dela. Danes, ko prehajamo že v osmo leto, moramo naše delo za narod še bolj pomnožiti in poglobiti. V prvi vrsti mislimo na tem mestu na ona naša predavanja, ki so postala že vsepovsod širom Slovenije popularna in zaželjena. Zato naprošamo vse naše dosedanje predavatelje, da nam ostanejo zvesti tudi v prihodnjem letu in nam sporoče čimprej naslove svojih predavanj v bodoči seziji. Pa tudi oni naši prijatelji, ki so letos pripravljeni nanovo vstopiti v krog naših idealnih pionirjev narodne prosvete

in se priključiti njihovem delu, so najljubše naproseni, da nam sporoče svoj točni naslov in snovi svojih predavanj. Če le mogoče, naj nam pri tej priliki predlože dotična predavanja, spisana, v pregled; ako bi pa to nikakor ne bilo mogoče, nam je dobro došel tudi kratek izvešček glavne vsebine. Vsekakor pa naprošamo, da se odzove temu vabilu čim več napredne inteligence, da bo naše delo imelo čim več uspeha.

Potrebujemo predavanja poljudno-znanstvene, narodno-gospodarske, narodno-obrambne, zgodovinske, potopisne, narodno-socialne vsebine, nadalje predavanja iz zdravstva, Sokolstva, športa, skratka iz vsega, kar je zanimivo in novo ter poučno za našega podeželana. Vse to naj tvori vsebino našim letošnjim predavanjem.

Vsi dosednji kakor tudi novi naši sodelavci predavatelji naj nam sporoče najkasneje do 1. septembra t. l. naslove letošnjih predavanj, da bomo mogli takoj sestaviti potreben seznam predavateljev in njihovih snovi ter da bomo mogli na podlagi teh seznamov sestaviti delovni program. Vsa šč eventuelno potrebna pojasnila dobi vsakdo v tajništvu ZKD, Ljubljana, Kazino II, levo.

★

p. Jirasek Alojzij: Oče. Drama v treh dejanjih. Poslovenil Fran Albrecht. V Ljubljani 1927. Strani 60. Cena 14 Din, s poštnino 15 Din. — Kot 17. zvezek je izdala Tiskovna zadruga v svoji zbirki »Oder« prevod Jiraskove trojejanke »Oče«. A. Jirasek je v tej svoji drami posegel v sodobno življenje na vasi. S krepkimi potezami nam predstavi nekaj vaških oseb, živih in resničnih. Brez prisiljenosti nam naslika pretresljiv spor med očetom in sinom: med samogoltnim, sebičnim, licemersko pobožnjaškim očetom ter vrlim, idealnim sinom. Ker je delo prav lahko vpriporljivo in ne stavi niti igralcem niti režiserju nikakih posebnih težkoč, ga našim diletantskim vaškim odrom najtopleje priporočamo.

Za podeželske odre. Ravnateljstvo Ljubljanskega velesejma je sporočilo Zvezi kulturnih društev v Ljubljani, da se bo zaključila 9. septembra redakcija oficijelnega kataloga letošnje pokrajinske razstave, torej tudi gledališke razstave »Gledališče — Ljudstvo — Družba«. Zato naprošamo vse podeželske odre, ki se te razstave udeležijo, da pošljejo sigurno ves razstavni material najkasneje do petka 9. septembra na Zvezo kulturnih društev v Ljubljani, ker se mora še istega dne ves material sortirati, pregledati in pripraviti katalog za tisk.

„EDINOST“ VESTNIK ZVEZE DEMOKRATSKE MLADINE V LJUBLJANI

»Edinost« v Pristavi na Gorenjskem je priredila v nedeljo 28. avgusta t. l. mladinski dan z vrtno veselico, ki je kljub protagitaciji kaplana g. Zabukovška v Križah sijajno uspel. Udeležile so se ga vse okoliške mladinske organizacije. Prireditve so posetili poleg drugih v imenu našelstva SDS g. profesor Rado Pavlič, v imenu Zveze jugoslovenske demokratske mladine član nadzorstva oblastni poslanec br. Zebal, člana osrednjega izvrševalnega odbora ZDM br. Paškulčin in Franz ter v imenu ljubljanske »Edinosti« br. Šimnovec. Zborovanje je otvoril br. Jože Zupančič s pozdravom na navzoče goste ter nato podal besedo oblastnemu poslancu br. Zebalu, ki je v izbranem govoru orisal dolžnosti demokratske mladine, pozivajoč jih k složenemu delovanju za blagor celokupnosti. Po njem je povzel živahno pozdravljen besedo profesor gospod Rado Pavlič, opozarjajoč mladino na delovanje na kulturnem polju. V imenu ljubljanske »Edinosti« je pozdravil navzoče br. Rudolf Šimnovec s pozivom, da mladina pod nikakimi pogoji ne sme pozabiti onih bratov v neodrešeni domovini, ki še danes ječe pod pestmi sovragov. Prireditve je v celoti prav dobro uspela, h kateremu uspehu je dokaj pripomogla godba narodnih železničarjev »Sloga« iz Ljubljane.

BELEŽKE

+ G. Pucelj in davčna bremena. »Kmetijski list« piše o velikih davčnih bremenih našega kmeta in beseduje o pokvarjeni gospodi, kakor da se ta valja v zlatu. Res je, naši kmetje so z davki tako preobloženi, da mora mnogokrat baš zaradi davkov zapeti boben pri marsikaterem kmetiskem posestniku. Razume se, da so kruto obdavčeni tudi vsi drugi sloji, ki se vsaj v Sloveniji ne valjajo v zlatu. Toda, kaj pa je delal g. Pucelj, ki je bil še nedavno minister? Dvajset mesecev je ministroval, bolje rečeno ministriral Radiću. Zakaj, za vraga, ni znižal davkov! Takrat je Stepan Radić, vrhovni poglavar hrvatskih in slovenskih radićevcev, izjavljal, da je radićevsko-radikalna vlada res kmetiska vlada. No, in ta tako zvana kmetiska vlada vso svojo dolgo dobo ni utegnila znižati davkov. Zato naši napredni kmetje na vse radićevske farbarije ne dajo ničesar. Torej še enkrat, minister Pucelj, zakaj niste znižali, zakaj niste znižali in še enkrat, zakaj niste znižali davkov, ko ste imeli tako vlado, kakršno ste si želeli? Drugače se davki ne dajo znižati!

+ Klerikalni agitatorji in oblastna skupščina v Ljubljani. Kakor nam pišejo iz novomeškega okraja, se širijo tamkaj potom klerikalnih agitatorjev govorice, da so klerikalci izposlovali oblastno skupščino v Ljubljani. Baje sam dr. Kulovec poje enako hvalo svoji stranki, češ, po tej samoupravi bo prišla prava avtonomija. Onim, ki bi morda nasedli tem farbarijam, naj samo pokličemo v spomin, da so bili klerikalci poleg radićevcev do nedavnega časa vedno in povsod najhujši nasprotniki oblasti in oblastnih skupščin ter so zaradi tega pred leti tudi glasovali proti ustavi. Ker so sedaj, ko so v zvezi z velesrbskimi radikali, zaprli svojo avtonomistično lajno v muzej, iščejo za zatajeno avtonomijo drugega leka ter farbajo ljudi s tem, da so avtonomijo deloma že dosegli, in sicer z oblastjo, odnosno z oblastno skupščino, ki jo predstavljajo kot nekako predhodnico klerikalnega avtonomističnega paradiža. Dejstvo pa je le eno: Zasluge za današnje oblastne skupščine imata od slovenskih strank le SDS in SKS, a klerikalne avtonomije nikdar ne bo, ker jo je SLS zaradi zveze z radikali končno veljavno pokopala.

+ Pokvarjena radićevska gospoda. Med našimi kandidati v Sloveniji vidimo zastopane vse stanove, predvsem kmetškega, ker je tudi naš narod po večini kmetški. Vsaka stranka, ki je poštena in noče varati preprostega ljudstva, mora odkritosrčno izpovedati, da je treba delati za vse ljudstvo. Ljudstvo pa ne obstoja samo iz enega stanu, temveč iz kmetškega, obrtniškega, delavskega, trgovskega, uradniškega in drugih. Vsi imajo pravico do življenja, ako si pošteno zaslužijo svoj kruh. Posamezni pokvarjenci pa se dobe v vseh stanovih, ne morda samo med »gospodo«, kar naravnost na bedast način trobijo po shodih in v svojem listu pučjevski radićevci. Če je torej po radićevskem čvekanju vsa gospoda pokvarjena, potem so pokvarjeni tudi vsi gosposki kandidati na pučjevsko-radikalnih listah. Tako čenčanje o pokvarjeni gospodi je toliko kakor pet krav za en groš. Kaj pa imate od tega? Samo to, da se vam vsak pameten kmet smeje v obraz in vas vprašuje, ali je morda gospodarska rešitev Slovenije v gobezdanju o pokvarjeni gospodi. Sicer pa je skrajno zanimivo, če radićevska kandidata dr. Novačan in Prepeluh, ki oba spadata med mestno gospodo, udrihata po naših kandidatih Ureku, Kušarju, Perkoviču, Roškarju, Omladiču in drugih, ki so vsi pravi čvrsti kmetje. Kaj ni v nebo vpijoča oslarija, če bodoči odvetnik dr. Novačan, skozi in skozi mestni gospod, zmerja pravega kmeta s pokvarjenim gospodom. Več komentarja ni treba!

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le »Domovina« je za nas!**

VELIKA JAVNA TOMBOLA sokolskega društva v Črnomlju

se preloži zaradi volitev o 4. septembra neprelojeno na

18. SEPTEMBRA 1927.

NOTE ZA PARIŠKA DEKLETA.

Deset mladih Parižank je pred kratkim prejelo razveseljivo vest, da dobi vsaka na razpolago 10.000 frankov za doto. Svoječasno je namreč neka bogata ameriška vdova Bellova izročila pariškemu uradu za socialno skrbstvo vsoto milijon frankov z določbo, naj se iz tega fonda izplača vsako leto deset dot po 10.000 frankov poštenim mladim dekletom iz Pariza. To se je za prvo skupino iz leta 1926. tudi zgodilo po določbah ustanoviteljice fonda. Izbrana so bila mlada dekleta, ki so se v eksistentnem boju za družino s svojim pogumom in vztrajnostjo posebno odlikovala. Večinoma so mlada dekleta, ki so s svojim ročnim delom vzdrževala matere ali mlajše brate in sestre. Polovica vsote jim bo izročena na dan poroke, druga polovica pa ob obletnici. Ako se dekle v treh letih ne poroči, se določena vsota odkaže drugi. V kratkem se bodo izbrala dekleta za drugi obrok leta 1926.

SULTANOVI ZAKLADI.

V stari carigrajski palači Tont-Kapu-Seral se je otvorila razstava zakladov nekdanjih turških sultanov. Dve dvorani sta polni dragocenega kitajskega porcelana. Ostale so nabite s preprogami, orčjem in kronskimi dragulji. Tu je tudi sloviti prestol šaha Izmaela, ki so ga Turki ugrabili Perziji. Ima, kakor je običaj na vzhodu, obliko nizkega divana, a je neprecenljive vrednosti. Vezan je z biseri, diamanti in rubini, ki tvorijo bajne okraske. Najdražja razstavljena predmeta pa sta meč Sulejmana Velikega in kovčeg za Mohamedov plašč iz XVII. stoletja. Ročaj je okrašen z diamantnim zmajem in praviljenimi pticami iz draguljev. Kovčeg iz zrezljane slonovine ima zlat pokrov z rubini in diamanti. V oddelku bizantinskih starin so trije krasni meči Konstantina Velikega in krasen kovčeg z roko Janeza Krstnika.

ŽENSKI VESTNIK

Likalnik mora biti čist. Likalnik moraš imeti vedno v dobrem stanju, sicer več škoduje, kakor koristi. Operi ga večkrat v vroči vodi, v kateri raztopiš precejšnjo množino sode.

Odprava svetlikajočih se mest na obleki. Ako se obleka prične svetlikati, postopaj na naslednji način: Svetlikajoče se mesto odrgni z gobo ali krpo, ki jo prej namočiš v mrzlo vodi, v katero kaneš par kapljic amonijaka. Pusti tako kaki dve uri. Potem pa približaj vlažnemu mestu razbeljen likalnik, a kakor hitro se dvigne sopara, položi likalnik proč in blago dobro skrtači. Nato pa pusti, da se posuši. Svetlikanje bo izginilo.

Če ne gre rada koža s klobase, pomoči klobaso za eno minuto v mrzlo vodo.

Ako se je v emajlirani posodi kaj prismojilo, ne devaj sode v vodo, s katero pomivaš. Soda sicer omojene dele odstrani, toda ob prvi priliki se bo na istem mestu zopet prismojilo. Napolni tako posodo z mrzlo, močno osoljeno vodo ter pristavi k ognju, da zavre, in posoda bo kot nova ter brez posledic za prihodnjico.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

PISANE VOLILNE ZGODBE.

Zaradi točke 82. izgubi škofjeloški cestni odbor 300.000 Din dohodkov. — Ceste in drugo. — Večji davki kakor lani. — Kmet zarubljen zaradi bere.

Oselica nad Škofjo Loko, avgusta.

V zadnji številki »Domoljuba« neki dopisnik napoveduje polom SDS ter povečuje klerikalno stranko. Iz dopisa se vidi, da dopisnik svojo politično modrost črpa le iz »Domoljuba«. Med dru-

gim pravi, da je govornik na shodu v Leskovcu pozabil povedati, da je odločbo glede zamenjave 4 kron za 1 dinar podpisal minister g. dr. Kramer. Znano pa je, da je na to pristal le pod pogojem, da se stvar končnoveljavno reši pred Narodno skupščino. Ko je pa prišla SLS na vlado, so takoj podpisali, da to ostane končnoveljavno rešeno ter o tem Narodna skupščina ni nič obravnavala.

Kakšne dobrote deli SLS kmetom in revnim slojem, se že vidi z uveljavljenjem točke 82. novega finančnega zakona. Po izjavi odbornika škofjeloškega cestnega odbora dobi navedeni cestni odbor doklad samo 150.000 Din namesto 450.000 Din. Torej zaradi točke 82. je znižan proračun dohodkov za 300.000 Din. Kdo bo plačal ta primanjkljaj? Kmetje in revni sloji, katerim se lahko naloži 1000odstotna doklada, dočim se kapitalističnim družbam ne sme nad 25 odstotkov. Ali so poslanci SLS napravili to vedoma ali nevedoma, je vseeno. Gotovo je, da so dvakrat glasovali za to točko. Če so nevedoma glasovali, so se še bolj žalostno razkrinkali kot nesposobni možje.

Dalje pravi dopisnik, da smo poklicali vodiško Johanco na pomoč. To pa kar Jošku prepustimo. Že takrat, ko je v Vodica prelivala telečjo kri, nismo imeli nikakega zaupanja v njeno pomoč, pač pa so voditelji SLS z duhovščino romali tja.

Na shodu v Fužini je g. Kušar stvarno pojasnil politični položaj ter je s svojim govorom napravil boljši vtis kakor g. Azman, ki je celo uro hvalil radičevščino ter vmes rekel kakšno na račun dr. Korošca, da so nedolžni klerikalčki kar zardevali.

Romarske pridige, kakor je bila na Hotavljah, morajo mirno poteči, ker tvori večino udeležnikov ženski spol, političnemu nasprotniku pa itak ne dadó besede.

Sedaj pred volitvami se mnogo govori o železnici po dolini. Upamo, da pridejo, čim bo izvedena železnica, tudi porušene ceste na vrsto, ker se bo lahko dovažal material po železnici za popravilo cest. Menda se bo to kmalu zgodilo!

Da naše ljudstvo ne mara prepirljivcev in godrnjačev, se je pokazalo že pri občinskih volitvah. Le resnega dela je treba! Česa so godrnjači zmožni, se vidi baš pri upravi ceste. Prej toliko zahrbtnega obrekovanja, ko pa pride do mesta, da bi lahko kaj naredil, nastane ena sama velika ničla. Volilci, pogledjte samo okrog sebe in odprite oči! Koliko je »Domoljub« pisal ob vstopu SLS v vlado, češ, da se bodo davki znižali. Dejstvo pa je sedaj, da plačuje skoro vsakdo več davka kakor lani.

Zrcalo ljubezni do kmeta od strani »vseobljubujočega« poslanca imate v sosednji fari Trata, kjer je poslanec in župan zarubil kmetom najlepšo plemensko živino, pa ne za davke, temveč za župnikovo biro, ker mu kmetje zaradi slabe letine in ponovnih poplav niso mogli dati sena, katerega on potem prodaja. Po eni strani vas božajo in vse obljubljajo, po drugi strani pa izmoghavajo.

Ne verjemite sladkim besedam, temveč pogledjte prej njihova dejanja! Pokažite 11. septembra, da ste siti večnih obljub ter se otresite pijavk. To storite s tem, da vržete kroglice v tretjo skrinjico.

PISMO Z JEŽICE.

Sijajni sokolski nastop. — Klerikalci ostanejo klerikalci. — Volilna borba.

Ježica, koncem avgusta.

Vsakoletna sokolska telovadba se je vršila letos »pri Štirnu«, kjer sta gostilna in vrt za take prireditve najbolj primerna. Prireditve je uspela nadvse zadovoljivo in zopet pokazala, da je tisti prezirani sokolski drobec v klerikalnem ježen-skem morju oni edini činitelj, kateremu pripada prvenstvo v sistematični telovadbi. Sokol, katerega vedna agilnost je najboljši pomočnik vsemu, kar je naprednega, naj na tej poti vztraja in ostal bo tudi nadalje deležen onih obilnih in toplih simpatij, ki so mu bile dane ob zadnjem nastopu. Pri telovadbi so sodelovali tudi sokolski mednarodni telovadci in je za prvi prvak br. Primožič

s svojimi vratolomnimi vežbami vsesplošno zadivil. Poleg odličnih župnih in saveznih funkcijonarjev je obiskal prireditev tudi starosta JSS. br. Gangl. Godba Sokola I. je bila izvrstna.

Novi občinski možje so že stopili v akcijo. Klerikalci so sami obstopili občinsko krmilo. Podžupan Ahlin je zrinil svojega prednika Dolničarja med zadnje svetovalce, sestavljeni so občinski odseki, v šolski odbor sta prišla dva neparlamentarca dr. Bizjak in župnik Košir. Sploh je podoba, kakor da je 16 klerikalcev vse, 9 naprednjakov pa nič.

Če pogledamo v napredne skupine, vidimo, da so naši socialisti politično najmanj izsolani in da je prav za prav škoda, da so jim napredni ljudje oddali sploh kak glas! Pri volitvah župana so namreč potegnili s klerikalci, a naša SLS jih je takoj opilila z mokro cunjjo, ko jim ni dala pri volitvah občinskih svetovalcev nobenega mesta. Tudi pri nedeljskih volitvah v odseke socialisti še niso našli usmiljenja pri SLS. Da bi jih vsaj to že spametovalo! Znano je, da so socialisti pri teh volitvah silno padli in da ima SLS zelo mnogo delavskih glasov. Ni nam razumljivo, kako naj socialisti na ta način obdržijo svoje napredno ime, ne vemo, kako naj zajeze odtok svojih glasov h klerikalcem, če njihovi voditelji sami in nenaprošeno vodijo protisocialno klerikalno politiko! Delavci, tako si ne koristite!

Klerikalci, ki si toliko ustijo, da so zastopniki vsega naroda in vsega ljudstva in ki baš te dni s tem vabijo volilce v svojo skrinjico, so zopet dokazali, da jim ni do vpoštevanja vseh volilcev, da hočejo samoklerikalno občino in samoklerikalno komando. V teh razmerah, ko ima občina toliko težavnih in dalekosežnih nalog, je samoklerikalno občinsko vodstvo gotovo zelo nesrečna poteza in da bo v škodo napredne občine. Pa tudi te manire bodo prešle! Mi demokratije ostanemo v opoziciji, ki bo skrbno pazila na klerikalno paševanje in ki ne bo nikdar prenehala nositi klerikalne napake na solnce. V tem obdobju, ko so nas klerikalci odrinili od aktivnega dela za občino, bomo razširili in okrepili naše organizacije, da nastopimo pozneje v odločilnejšem številu.

Za 11. september se pridno pripravljamo. Skrinjica Združene slovenske gospodarske liste je tretja in spadajo vanjo vsi napredni glasovi pristašev SKS in SDS. To soboto 3. septembra ob 8. uri zvečer bomo imeli »pri Štirnu« na Ježici volilni sestanek, na katerem bo govoril naš sreski kandidat g. Kušar. Pridite polnoštevilno! 11. septembra vrzimo kroglice vsi v 3. skrinjico!

MALO ODGOVORA KLEKLNOVIM »NOVINAM«.

Dolnja Lendava, avgusta.

V Murski Soboti vó davle gospod Kl-kl svoje »Novine«, štere naši Prekmurci dosta čtejo. Naši Prekmurci gnes več ne razmijo, kak je to, ka Kleklrove »Novine« nika več ne pišejo proti srbskim radikalom, šteri tñd: svojo ladico v Prekmurji majo. Zakaj pa gospon Jerič tega ne šeejo našim Prekmurcom povedati, ka od radikalov nič več božnoga pisati nesmijo. Mi jih prosimo, naj to našemi ljudstvi vó povejo. Oni bodo našemi ljudstvi vekši hasek vñinoti, kak i tem, ka samo demokrate ogrizavlejo.

Sedem dugih let so Kleklrove »Novine« pisale, ka je najslabša stranka v državi srbski radikalna stranka. Zaj pa so začeli že po malen pisati, ka je radikalna stranka dobra. Ka pa se je zgodilo, ka ste začeli drugo pesem popevati? Ali se je mogouče radikalna stranka skozi nos iz vuka v ovco spremenila? To se je vendar zgodilo, ar bi to že celi svet znao. Zgodilo pa se je neka vñista drugēga. Tega pa gospon Klekl nesmijo povedati, ar bi te vsi od njih vkraj odskočili.

Dr. Korošec, šteri je prvi gospon Kleklrove stranke, se je zavezao, ka vñasi po volitvaj s celo svojo partajo prekstopi v srbsko radikalno stranko, in zatogavolo zaj »Novine« proti radikalom nič več pisati nesmijo.

To je tista velka nevola, štera se je našemi g. Kleklini zgodila. Tñdi oni bodo mogli po volitvaj v srbsko radikalno stranko.

Prekmurci, kaj pa znate, ka nas čaka. Za velesrbsko radikalno stranko moremo mi zaj naše votume ta dati. Kleklinovim <Novinam> je vendā ne dobro pri srci, kda morejo samo dobro pisati o tistih, štere so prve za najbolje božne spoznale. Zavolo ministrskih stolov, šteri so ne preveč trdi, je naša klerikalna stranka vküper stopila z radikalno stranko. Prekmurje, pa tudi gospon Klekl gvüšno od tega nikšega haska nede melo, ar gospona Kleklina gvüšno nede püstiti v ministrski stolec doj sest.

Što ne verje, ka je radikalna stranka samo urbska stranka, tisti naj pita, štr kandidira v delajelendayskem srezu. Eden Srbijance iz Beograda! Samio v Murskoj Soboti so najšli dva domačina, štera naj votume vküper spravata za radikalno partajo. Radikalna stranka samo pri Srbih votume dobi, demokratska stranka pa pri Srbih, Hrvatih in Slovencih; zato ona more gledati na to, ka naj vsi ednake pravice majo.

Radikalna stranka je leta 1925. v celoj mariborskoj oblasti dobila par votumov više od 1000. Či išče bar ednega poslanca dobiti, bi mogla dobiti išče 5000 votumov keoj. Kde pa jih naj vzeme? Na Stajeri naj 500 votumov ne dobi. Vse druge votume bi moglo Prekmurje spraviti vküper. Ar Prekmurje tega nikdar ne spravi, je vsakša krügliea, štera spadna v radikalno ladico, zgübljena. Naj bi te istine gospon Jerič našemi ljudstvi povedati. Zakaj pa tega ne povedo? Ar tega povedati nesmijo.

Što pa se ti srbski radikali, štere podpirajo naši klerikalci ali v Prekmurju Kleklina stranka. To je tista stranka, štera je vküper z Radikove stranko največšo korupcije v naši državi delala. Edno leto so nešterni poslanci preiskovali celo korupcije, ka bi nešterne radikalske in druge politikerje sodniji prek dali. Kda je že cela preiskava skončana bila in se je šlo za to, ka se naj tisti, šteri so državi kakšo škodo napravili sodniji prekdajo, se naši klerikalci radikalom na pomoč priskočili in so bili proti temi, ka se cela korupcija sodniji prek da.

Tak se je zgodilo, ka je parlament ne mogo korupcijonistov sodniji prek dati, ar je tega večina, to je radikali in klerikalci, ne dopüstita. Zatogavolo so tudi radikali naše klerikalce za par tjezdov noter v vlado zeli. Kda pa so jih ne več nšerili, se jih pa pali iz vlade vü lüčiti.

Gnesden, kda se za to ide, ka se radikalna stranka za spoj od vlade vkraj potisne, so naši radikali iskali pontonč, pa se je dugo ne našli. Naslednje so jo našli pri naših klerikalcih, šteri naj radikalno stranko, štera je že na smrtnoj pesteli, pali k življenju spravijo. Poleg toga so eše tudi radikali k nam v Prekmurje po pomoč prišli. Mi naj zaj rešüvemo velesrbsko radikalno stranko, štere so se Srbi sami navolili. Ia tote mele nede krüba! Prekmurje z Vami nesče več posla meti. Cela država in vse partaje se proti radikalni stranki obračajo, samo mi Prekmurci naj jo zaj podpiramo. Prve so nas ne poznali, kda so eše moč v rokaj meli. Zaj pa so oni k nam po pomoč prišli, namesto ka bi sam pomoč prinesli. To, ka nam Vi po volitvaj obšavlete, to je eše v meglah. V megli pa mi nešemo hoditi.

V celoj Sloveniji velesrbska radikalna stranka nema mesta. Zatogavolo tudi v Prekmurju nesmi naj ędnoga votuma dobiti. Pravi Prekmurec, šteri svojo zemljo lübi, šteri šče, ka bomo v našoj državi vsi enake pravice meli, more dati svoj votum samo v našo ladico, to je v tretjo ladico. Na našoj ladici sta gor zapisana g. Godina in g. Preininger. V to ladico more vsakši lübiti, šteri tega ne väini, tisti je prouti lepši priščnosti našega lepega Prekmurja.

Prekmurec.

KLERIKALNI SHOD PRI MALI NEDELJI.

Pražna samohvala stranke črnogorskih princev.

Precetinci, avgusta.

Štapa prede klerikalcem, zato kar dežujejo njihovi shodi. Preteklo nedeljo se je vršil shod SLS pri Mali Nedelji, in sicer na cerkvenem

Schichtov način pranja

Namočiti v ekstraktu za pranje „ŽENSKA HVALA“

Izprati s Schichtovim TERPENTINOVIM MILOM.

prostoru poleg cerkve takoj po rani službi bažji. Na shodu so bili tudi številni pristaši drugih strank in ženske; vseh je bilo okoli 150.

Sedaj pa poslušajmo g. govornika in njegova zavijanja ter laži. Najprej je začel hvalisati SLS s prav masnimi neresnicami ter je našteval dobrote, ki jih je baje izposlovala SLS za našega kmeta. Mi pa že vemo, da je SLS glasovala za podporo črnogorskim princem v znesku 42 milijonov dinarjev, za paragraf 82. in za razne nove davke. Govornik se je spravljal tudi na SDS in njeno pošteno delo, ki ga je skušal očrniti. Mi na tako obrekovanje nšesar ne damo, ker vemo, da se SDS bori proti vsakim novim davčnim bremenom, ki jih nalaga SLS na rame kmetu, obrtniku in delavcu. SDS ni nikoli ovirala pametnega Sloveniji koristnega dela v Beogradu, pač pa je skušala preprečiti delo, ki škoduje Sloveniji.

Vsi vemo, da je največje zlo v Sloveniji SLS, ki je sedaj prodala Slovence radikalski stranki, ko se je zvezala z njimi. To pomeni zvezo z velesrbi in framasoni. Primite se za nos! Bahate se, da ste močni. Kje pa? Pri nalaganju novih davkov kmetu ste res močni. Kričite, da ste dosegli to in ono v korist Slovenije. Kje pa je vse tisto?

Govornik se je zelo zmotil, ko je trdil, da je SLS dosegla cenejšo sol. Isto je z umetnimi gnojili. Vse dobre stvari bi radi zapisali v svoje zasluge, slabih pa ne omenjate.

Sedaj pa še nekaj o obrekovanju posameznih oseb. G. govornik, kdaj je g. dr. Zerjav vzel denar iz državne blagajne, da je lahko podpiral svoje časopisje? Taka obrekovanja so letela na prvo boritelja slovenskih naprednjakov. Posebno si je g. govornik privoščil g. Roškarja s Cvena, o katerem vsi ljudje vedo, da je poštenjak. G. Roškar ni maral komande Hrvata Stepana Radića v Sloveniji, pa se je zato ločil od slovenskih radičevcev in pristopil v skupni napredni tabor s SDS in NSS.

«Nas je 20, zato bomo strli dr. Zerjava in dr. Pivka,» tako se bahate. Strli jih ne boste nikdar, vemo pa, da boste ovirali delo g. dr. Zerjava in dr. Pivka, dveh vzornih mož, ki sta se borila proti 20 klerikalnim poslaneem. Ljudstvo, proč od SLS, proč od te naše nesreče in boljši časi se nam bodo začeli bližati!

Pri rani službi je sam g. govornik pridigoval o ljubezni do bližnjega, ali zunaj cerkve se ni ravnal po teh Kristusovih besedah. Psovati napredne može mu ni greh, pač pa je greh čitati napredno časopisje. Kmet, obrtnik, industrijec in delavec proč od SLS, vrži jo ob tla in potepaj z nogami! To storiš, ako vržeš kroglice v tretjo skrinjico. Živela demokracija!

ZANIMIVOSTI

× Strašna zaloigra na morju. O pretresljivem dogodku, ki se je odigral na morju, poročajo švedski listi. Švedski potniški parnik <Trygaber>, ki so ga že dlje časa pogrešali, je v finskiem zalivu zadel na sipino in se potopil. Kapitan, mornarji in dva potnika so se rešili na rešilni

čoln, katerega pa je vihar več dni premetaval po morju. Brodomci so trpeči strašno žejo in lakoto, kajti bili so brez vode in živeža. Oba potnika sta zblaznela in sta vpričo mornarjev skočila v morje. Dva dni kasneje so zblazneli še trije mornarji in trojico je doletela ista usoda kakor oba potnika. Končno je zblaznel tudi kapetan, nakar so ga mornarji vrgli v morje. Neki finski parnik je končno naletel na čoln; od petih mož pa je bil samo eden živ. Prepeljali so ga v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

× Kako sodijo v Ameriki. Pisali smo že zadnjič, da se je v Zedinjenih državah izvršila smrtna kazen nad italijanskima delavcema Saccom in Vanzettijem, ki sta bila po krivici obsojena na smrt. Vse dokazovanje njune nedolžnosti ni pomagalo nič. Kričeč primer ameriške sodne malomarnosti pokazuje tudi zadeva Črnogorca Petrovića, ki je po nedolžnem predsedal nad 20 let v ječi. Vuk Petrović je bil leta 1907. prijet zaradi suma umora ribiča Jaconića na Alaski. Čeprav ni bilo zadostnih dokazov o njegovi krivdi, je bil obsojen na dosmrtno ječo. Petrović je protestiral proti temu, da se smrtna kazen spremeni v dosmrtno ječo, in je zahteval, naj ga smrte, čeprav je nedolžen. Njegov zagovornik je zahteval obnovitev razprave, katero je sodišče res odredilo. Ta revizija pa se je vlekla polnih 20 let, katere je Črnogorec predsedal v ječi. Sedaj, po 20 letih, je sodišče prišlo do prepričanja, da je Petrović nedolžen in ga je oprostilo nadaljnje kazni.

× Vrh gore razstrelili. Te dni so razstrelili vrh gore Sera San Quirico v Italiji. To je bila izredno strma skalnata gora, ki je ovirala ves promet med dvema dolinama. Inženjerji so jo dolgo časa ogledovali od vseh strani in študirali, kod bi se dala izpeljati cesta, nazadnje pa so prišli do prepričanja, da bo treba vrh odstraniti in da se bo na ta način dobilo dovolj prostora za cesto. Načrti so bili kmalu izdelani in pričeli so z delom. Najprej so skopali pod hribom globoke predore in jih napolnili z razstrelivom. Nič manj kakor štiri tone dinamita so položili pod skale in predore ter nato zopet zazidali. Užigalne vrvice so zvezali z električno strujo in tako je bilo vsa pripravljeno. Oblastva so objavila dan in uro, ko bo zletela gora v zrak, da se prebivalstvo očuva nesreče. Točno ob določenem uri je inženjer pritisnil na električni gumb. Vrh gore se je zamajal in razpočil, sledila je strahovita detonacija, ogromne skale so se odkrušile in z velikanskim ropotom skotalile v dolino. Vrh gore je zajel velik oblak prahu. Ko se je prah čez dobre pol ure polegel, je nudila gora popolnoma spremenjeno lice. Ostrega vrha ni bilo, namesto njega je nastala prostrana planota. Izračunali so, da je bilo na ta način odstranjenih 400.000 ton kamnja.

Listnica uredništva

Parižlje. Sliko bomo dali v klišarno, ki bo poskusila napraviti klišje. Zaradi oseb, ki se prav nejasno vidijo na fotografiji, se morda klišje niti ne bo dal napraviti.

Starši, varuhi, gospodinje!

Preskrbite otrokom, šolarjem in dijakom ter dijakinjam najmočnejše, lepo ročno izdelane

„DOKO“ čevlje.

Da olajšamo staršem skrb in nakup čevljev, bomo več 100 parov čevljev prodali po lastni režijski ceni ter dali vsakemu desetemu kupcu 1 par čevljev zastonj.

Trgovina „DOKO“ (Iv. Čarman)

Prešernova ulica št. 9, dvorišče.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Jecljarka.

Kunigunda, ki je močno jecljala, je prišla v lekarno, da bi kupila hipermangan.

«Kaj želite, gospodična?» jo je prijazno pobaral lekarnar.

«Hip-hip-hip» je jecljala nesrečnica.

«Hura», je hitro dopolnil šegavi lekarnar.

Je že zletel.

Jaka je imel to telesno napako, da je silno jecljal. Nekoč sta šla z Mihom na sprehod in je Jaka zapazil lepo pisanega ptiča vodomca:

«G-g-lej t-t-t-ti-ča.»

Miha: «Je že zletel.»

Študent in možak z rdečim nosom.

Študent Motoviler je srkal sladko kapljo v gostilni in se oziral naokrog. Naenkrat je opazil pri sosednji mizi možaka z nosom divne bakrenordeče barve ter ga nagovoril: «Čujte, mož, kje pa ste vi profitirali tako krasen nos?»

Mož: «To je bilo prav enostavno. Ko je Bog delil nosove, sem jaz spal. Ko sem se zbudil, sem hitro tekel k Bogu, ki je imel na razpolago še samo dva nosova, mojega in vašega. No, pa sem vzel raje tega rdečega kakor pa vašega, ki je bil presmrkav...»

Jasen odgovor.

Sinko: «Atek, kaj pa je prav za prav pesnik?»

Oče: «Pesnik? No, to je človek, ki piše, ker se dolgočasí, in ki se dolgočasí, ker piše. In če to, kar on piše, berejo drugi, se tudi ti dolgočasiš. To vse skupaj pa se imenuje štivo...»

Pred izložbo klobas.

Paglavec stoji pred izložbo mesa in klobas ter neusmiljeno žvižga.

Mesar: «Kaj razsajaš baš pred mojo hišo?»

Paglavec: «Psa sem izgubil.»

Mesar: «Ze mogoče, a jaz ti ga nisem vzel.»

Paglavec: «Ne vem. Kadar zažvižgam, se vselej začnejo klobase gugati...»

Velika škoda.

Jaka: «Škoda, velika škoda, da moja žena ni trompeta!»

Miha: «Zakaj pa?»

Jaka: «Ker bi ji lahko odvil ustnik, kadar bi bilo potrebno...»

Potreba.

Šviga: «Vi ste do glave zadolženi, pa imate kljub temu služabnika.»

Švaga: «Kdo pa naj sicer meče upnike preko praga!»

MALI OGLASI

Staro železo in kovine

kupuje Fr. Stupica, trgovina z železnino, Ljubljana.

V dosmrtno dobro oskrbo

se vzame oseba z imetjem. Ugodno za samce, stare ali preužitkarje. — Ponudbe na upravo «Domovine» pod «Dosmrtna oskrba».

Seznantiti se želi

z deklico ali vdovo z imetjem pek s posestvom, ki bi imel pozneje pekarijo. Morebitna ženitev ni izključena.

— Ponudbe pod «Zadovoljna sreča» na upravo «Domovine».

Tudi Vi

igrate takoj s podložljivimi notami najlepše komade na **izvrstnih citrah**, kakor mojih na citrah na lok. Cena od 500 Din naprej.

Velika izbira not s slovenskim, hrvatskim, srbskim, nemškim in madžarskim besedilom. Dnevno razpošiljanje po pošti.

A. ZORKO. Maribor, poštni predal 80.

Prekmurska posojilnica

v Murski Soboti (Prekmurje)

Zvezna ulica 222

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči računi po

8 do 10%

brez vsakega odbitka.

Večji znesek z daljšo odpovedno dobo po dogovoru.

Poštni čekovni račun št. 12.628.

223

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57

prporoča

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franco

CADEŽ & BRCAR

LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 35

IMATA VEDNO

V ZALOGI PO

KONKURENČNIH

CENAH:

POLJEDELSKE TRIJERJE

la GONILNA JERMENA,

NARAVNE IN UMETNE

MLINSKE KAMNE

MLINSKE POTREBSCINE

NERVOZA

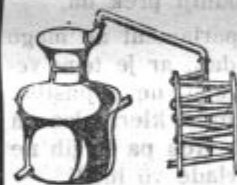
apatija, slabo spanje, glavobol, neuralgija, protin, arterioskleroza, utrujenost, prerana starost, onemoglost, fizična in živčna, ter mnoge druge bolezni so rezultat zastrupljenja naše krvi z različnimi strupi, kakor n. pr. mokraćna kislina, urati, toksini l. dr.

Kako naj se borimo proti tem našim sovražnikom? Za to imamo dve metodi: eno težjo, posebno za današnje ljudsko pokolenje, ta je strogi higijenični način življenja, in drugo zelo lahko in enostavno — vbrzganje specijalnega ekstrakta živalske žleze, kakor je Kalefluid D. Kaleničenka v organizem.

Kalefluid raztvorja in odstranjuje iz organizma mokračno kislino in druge strupe, vrača organizmu zdravje, prejšnjo energijo, delavno sposobnost in občutek mlajših let, z eno besedo: Kalefluid pomlajuje človeka. Desettisoči zdravnikov iz raznih držav so priznali Kalefluid za izborno zdravilo in ga priporočajo kot odlično sredstvo pri vseh živčnih in artritiskih boleznih. Za svoje zdravilne vrline je bil Kalefluid odlikovan na higijenskih razstavah v Parizu, Londonu, Rimu, Bruslju in Firenci s petimi grand prix in petimi velikimi zlatimi kolajnami.

Kalefluid se prodaja v vseh večjih lekarnah in drogerijah.

Detaljno poučno literaturo «Preporodjaj» z zdravniškimi ocenami in priporočilnimi pismi bolnikov pošljemo vsakomur brezplačno. Obrnite se na Miloš Marković, Beograd, Katićeva ulica 1. Lit. D. I.

Bakrene kotle

za žganjekuho in
brzopališne kotle

izdeluje solidno in po konkurenčni ceni
trrdka 212

Jos. OTOREPEC

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

All se hočete temeljito rešiti

PROTINA in REVMAZMA

Revmatizem je strahovita, daleč razširjena bolezen, ki ne prizanaša ne revnim ne bogatim in si izbira žrtve po kočah in po palačah. Kaj mnogostranske so oblike, v katerih se pojavlja to trpljenje, in največkrat niso bolezní, ki jih označujemo s popolnoma drugimi imeni, nič drugega kot

REVMATIZEM.

Včasih so to bolečine v udih in členkih, včasih otekli udje, skrivljene roke in noge, trganje, zbadanje, vlečenje pri najrazličnejših delih telesa, da celo oslabeost oči je pogosto posledica revmatskih in protinskih bolečin.

Kakor je razlikovita slika, ki jo kaže bolezen, tako mnogostranska so vsa mogoča zdravila, leki, mazila, mešanice itd., ki jih hvalisajo trpečemu občinstvu. Večina teh sredstev pa ne more ozdraviti, nego največ za kratek čas prinese olajšanje.

Kar Vam priporočamo, je nekaj naravnega.

Mi Vam gotovo pomagamo.

Naše zdravljenje je izborno in učinkuje tudi pri zastarelih kroničnih razmerah. Da dobimo nadaljnjih pristašev, smo se odločili, vsakemu, ki nam piše, poslati

popolnoma zastonj

naš zanimivi, jako poučni spis.

Kogar torej mučijo bolečine, kdor bi se hitrim potom rad rešil temeljito in brez nevarnosti svojega trpljenja, piši še danes na

AUGUST MÄRZKE, Berlin — Wilmersdorf

Bruchsalterstrasse No. 5, Abt. 333

219